Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1327 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 26 ՅՈՒՆԻՍ 1903 — 9 ՅՈՒԼԻՍ 1903 „Ն. Տ.'

10 ՓԱՐԱ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, ԲԱԲԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ
ارمنيجه سورهانتاق غزته سى صاحب امتيازى د. جيوه لك
باب عالى جاده سى نومرو ٢٠
DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ոեւէ գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
12 ամիսը կանխիկ ղշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
12 ամիսը կանխիկ Ֆրք. 22
6 » » » 11

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ
ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ
10ԻՆ 20ԻՆ ԵՒ 30ԻՆ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ԱՄԷՆ ԱՌՏՈՒ ԿԱՆՈՒԽ

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»ը կը ցրուուի Վոսփորի բոլոր գիւղերուն եւ շոգենաւերուն մէջ, նաեւ Գատըգիւղէն մինչեւ Գարթալ, կղզիները, Բերա, Ղալաթիա, Պոլիս եւ վերջապէս մայրաքաղաքիս ամէն կողմերը, եթէ ուսէ լրագրավաճառէ մը «Սուրհանդակ» ուզուած ատեն պատասխանէ թէ չկայ իր քով, եւ կամ այսօր ուշ կը հրատարակուի, հէն. հէն., սուտ է, եւ շնորհակալ պիտի ըլլանք եթէ այդպիսիին անունը ծանուցուի մեզի։

ԳՐԱԿԱՆ ԲԱՐՔԵՐ

ԱՆՏԵՂԻ ԼԱՑ
ԱՆՄԱՍՏ ԵՐԳԻԾԱՆՔ

Սկիզբէն ի վեր մեր տկար կողմերէն մէկը եղած է գրական երեւոյթներու աղէտ անկեան վշտակրութեամբ մը կսկծագին արտասուք թափել, առանց ըմբռնած ըլլալու լալկանութեան ծնունդ տուող պատճառին նշանակութիւնը։ Երբեմն ալ, թեթեւօրէն անտեսած սխալութեամբ մը մէկ քանիներ փորձած են երգիծանքի սլաքներով հարուածել գրական խաւմարումները եւ խնդաք, ծանակ, կամ արհամարհանք սփռելով իրենց շուրջ, կարծած են անանցելի սպեղանին գտած ըլլալ ախտավարակ բարքերու։

Սակայն քննելով առողջ սկզբունքներու վրայ հիմնուած հայեցակէտ մը, պիտի տեսնենք որ ինչքան պիտի կործանի այդ անտեղի լացի եւ անիմաստ երգիծանքի կոթողը, ու տարբեր տպաւորութիւններու, նորագոյն ըմբռնումներու ազդեցութեան տակ երեւոյթները կը փոխեն իրենց խարխուլ արտաքինը։

Որովհետեւ մեր գրական բարքերուն վրայ այդ լացող թէ խնդացող մարդիկը անկեղծ չեն եւ իրենց գաղափարները հիմնուած չեն իրականութեան վրայ. ահա' եզրակացութիւն մը, որուն պիտի յանգէր ո եւ է ողջախոհ անձ։

Արդարեւ, ինչ է հիմնական պատճառաբանութիւնը մեր գրականութեան թշուառիկ լալկաններուն. — Թէ իրենց աշխատութեան չափով չեն վարձատրուիր, թէ սովորաբար իրենց ճաշը պանիր հաց կամ լուբիա է, թէ ընդհանրապէս իրենց ապագան ապահովելու միջոցներ չունին... Եւ դեռ այս կարգի հազար ու մէկ սրտկոտրուք աղերսանքներ, որոնք կրնան ճշմարիտ ըլլալ այս կամ այն անձին համար։

Իսկ թէ ինչո՞ւ կ'ըսեն երբեմն մեր երգիծական գրողները, շատ աւելի պարզ է ատիկա, քանի որ աշխարհի վրայ ամէնէն թեթեւօրէն ըսուած, չը մտածուած ու չկշռուած խօսքերն են անոնք, քաջքռուքներ, մարդու վրայ խնդալու եւ մարդ խնդացնելու նպատակով իրարու կպցուած բառեր, որոնք կը մտնեն հասարակ ժողովուրդին աչքեւ վարկաբեկ ընելու բարոյական կեանքի աշխատաւորները, անոնց ազդեցութեան շրջանակը սահմանափակելու, եւ մէկ երկու սխմակներ հարուածելու պատրուակին տակ կը ձգուին քարկոծելու ամբողջական շէնքը մեր մտաւորական կեանքին։ Քիչ մը աւելի դիւանագէտ ըլլալ պէտք էր սակայն. ապակիէ տան մը մէջ բնակողը հարկադրուած է իր դրացիին բնակարանին վրայ քար չարձակել։ Այս օրուան գրականները ամէնէն առաջ իրե՛նք կը չորցնեն իրենց շահու աղբիւրները եւ իրենց սպիտակ հացը սեւ կը փոխեն, անիմաստ փութկոտութեամբ մը ինքզինքնին նշաւակ դարձնելով ծաղր ու ծանակի։ Ժողովրդային դարաւոր ու իմաստալից հաւատալիք մը կ'ըսէ. — Վա՜յ այն անտառին, որուն ծառերը տապալող կացինը փայտեայ է։

Բայց չաճապարենք։ Բարոյական ի՛նչ արժանիք եւ հեղինակութիւն ունին մեր գրականութեան լալկանները եւ երգիծանողները. կ'արժէ՞ որ ընթերցող հասարակութիւնը ազդուի անոնց քմահաճ դատումներէն, կ'արժէ՞ համոզում կամ գաղափար կազմել ժամանցի եւ կեղծ վշտի մը ցուցադրութեան համար շաղկուած խօսքերէն։ Եթէ այսօր, գրական աշխատաւոր մը, խմբագիր մը զոր օրինակ, «օխայով թուղթ կը մրոտէ» եւ «կէս անօթի կ'ապրի». մէկ խօսքով շատ կ'աշխատի եւ քիչ կը վարձատրուի, պատճառն այն է որ խմբագիրն ալ ո եւ է հաստատութեան պաշտօնեայի պէս ամսականաւոր մըն է, մինչ նիւթական սահմանափակ միջոցներով։ Դրականութեան այս դարուն մէջ դրամն է որ դրամ կը շահեցնէ, եւ այն երիտասարդը որ սիրայօժար կը մտնէ լրագրական ասպարէզին մէջ, արդէն պէտք է պատրաստուած ըլլայ զոհողութիւններ կրելու, կէս ճամբայէն ետ չդառնալու համար. այլապէս, ո՞վ իր ձեռքէն կը բռնէ, թող երթայ գրագիր կամ Պանքայի պաշտօնեայ ըլլայ, կամ եթէ դրամագլուխ ունի, կրնայ առեւտրական գործառնութեանց սկսիլ, դրամ շահիլ։

Խմբագիրը, ընդհ., ո եւ է առեւտրական հաստատութեան մէջ ծառայողի պէս պաշտօնեայ մըն է, լաւ խմբագիր մը միշտ լաւ կը վճարուի. կրնայ ըլլալ որ պանիր հաց ուտէ երբեմն ցերեկները, բայց պատճառն այն է որ առջի օրը կամ գիշերները իր նիւթական կարողութենէն վեր ծախքեր ըրաւ, Սըլանտիտի մէջ ճաշ մը թերեւս, եւ այն ալ հարկադրուած էր ընելու, բարձր շրջանակի մարդոց հետ իր ունեցած յարաբերութեանց հետեւանքով։ Խմբագիր մը կարեւոր գումարներ չի կրնար խնայել, որովհետեւ, եթէ պճնասէր է, ամէնէն փայլուն luxeը կ'ընէ, իսկ եթէ գրասէր եւ զարգացման հետամուտ' կը հետեւի Եւրոպայի մտաւորական շարժումին, գնելով նորագոյն հրատարակութիւնները, հանդէսները, եւն։ Եւ գիրքի դրամ տուող մը միայն կը հասկնայ թէ ամսական քանի ղրշ. ծախք կը մղուի ընել զարգացման հետամուտ երիտասարդ մը։

Եւ յետոյ, հանրութիւնը ինչ պարտաւորութիւն ունի այս պերախտ (՞) ասպարէզին մէջ կամայարար մտնողներուն փորի ցաւը մտիկ ընելու։ Եթէ գրական մարդը կամ խմբագիրը ամենէն աժան ճաշը կ'ընէ եւ կամ ձրի հիւանդանոց կ'երթայ, ատոր մէջ ոչինչ կայ ամօթական։ Այսօր գիրքի տէր վաճառական մը կամ թէ լաւ վճարուած պաշտօնեայ մը իսկ ցերեկները աժան ճաշ մը կրնայ ընել, եթէ ոչ խնայասիրական, գոնէ առողջապահական կամ ուրիշ ո եւ է տեսակէտով. բայց ատոր համար կ'ըլլա՞յ գանգատիլ իր յաճախորդներուն, Եւրոպացի գործարանատէրներուն կամ յանձնակատարներուն։ Բայց որովհետեւ գրական մարդը իր ձեռքին տակ գրիչ մը ունի միշտ եւ իր տրամադրութեան տակ' մամուլ մը, ընթերցող հասարակութիւնը կը հարկադրուի իր բարոյական կեանքի աշխատաւորները գանգատի կամ հեգնանքի մէջ տեսնել միշտ։ Ահաւասիկ պարզագոյն լուծումը այս յաւիտենական խնդիրին։ Նուազ թեթեւութիւն եւ թուլբերանութիւն մը, եւ աւելի ծանրախոհութիւն ու արժանապատուութեան յարգանքը ամէնէն ազդեցիկ սպեղանին պիտի ըլլար, մեր գրականութեան ախտավարակ բարքերը բուժելու համար։

Այն համոզումը ունիմ թէ գրական մարդուն անխուսափելի ճակատագիրն է ոսկի մետաղին մտերմութենէն հեռու ապրիլ. միտքի աշխատաւորը, մտաւորական դերբուկ ուղիները ռանվիրան ընդհանրապէս դրամին մասին չունի այն կարծիքը, որ վաճառականինն է կամ նպարավաճառին։ Գաղափարներով սնանող ու խորհող միտք մը չէ կարող մամոնային դարպաս ընել այն ստրկութեամբ, որ կծծի միջնորդը կը յատկանշէ։ Հանրային բարօրութեան հարցով զբաղող մը, ժողովուրդի մը բարելաւման համար ամէն օր մտածող կամ չունիչ սպառողը — ի զուր ըլլայ թէ օգտակարապէս— մինչ ենթակայ է տուժելու անձնապէս, իր առողջութեամբ, նիւթական անստորոգ ապագայով մը, են.։ Բայց իր կատարած դերին ճշմարտապէս գիտակից անձը փոխանակ ուրիշներու գութը և խղճութը հրաւիրելու իր վրայ, պէտք է ջանայ ամէնուն առջեւ նիւթապէս անկախ երեւալ բարոյական ինքնուրոյնութիւնն ալ կարենալ ձեռք ձգելու համար։ Որովհետեւ բացարձակապէս ողորմելի է վիճակը այն գրական կամ հանրային անձին որ բարոյապէս մեռած կ'ապրի։ Մտքի խղճմիտ աշխատաւորը, քիչ մը հասարակ նմանութեամբ, այն կաթնտու մայրն է, որ իր զաւակը հինգ վայրկեան դիեցնելու համար ժամերով կ'աշխատի, ծանրագոյն նիւթերը կը մարսէ եւ զանոնք կը վերածէ սնուցիչ տարրերու։ Արդ, ո՞ր գորովագութ մայր միտքէն կ'անցընէ երբեք գանգատիլ իրեն վիճակուած դերէն, և կենսական հիւթին հետ զաւկին բերնէն վար լեցնել արցունքի կաթիլներ և կամ անէծքի տարափներ։

Այս ամենէն վերջ, սա կէտը պէտք էր չնշել թէ ո՞վ կը բռնադատէ գրականութեամբ հետաքրքրուող մեր նորահաս երիտասարդները որ անպատճառ խմբագիր կամ գրական մարդ ըլլան. ատիկա կոչումի խնդիր մըն է, և այն որ հոգեկան պէտք մը չզգար հանրային օգտակար գործունէութիւն մը ունենալու, լաւագոյն բանը ըրած կ'ըլլայ առաջին օրէն գործի չխառնուելով. կէս ճամբուն վրայ, աղտոտ քրքիններ կամ թէ ջլթիկ աղջկան կոծեր արձակելու տեղը չկայ։

ԼԵՒՈՆ ԲԻՒՐԻՇՃԵԱՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՇԱՀՈՒ ՊԱԿԱՍԸ
ԵՒ
ԱՆՈՐ ՄԷԿ Ք·ՆԻ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ

Վանեցի Խաչիկ էֆ. Լեւոնեանի տնտեսական այս շահեկան յօդուածին վերջերներ մասը մասնաւոր ուշադրութեանը կը յանձնենք մեր ամեն կարգի ընթերցողներուն, որովհետեւ մեր հասարակութեան մէջ ունակութիւն դարձած առեւտրական տգեղ սովորութիւ'ներու վրայ կը խօսուի։ Նոյն իսկ այս յօդուածէն կ'երեւայ որ Խաչատուր էֆ. Լեւոնեան ո՛չ միայն բանասիրական եւ ժամանակագրական նիւթերու մէջ հմտութիւն եւ ձեռնհասութիւն ունի, այլ եւ գիտէ ժամանակին տնտեսական պէտքերն ալ իր ուսումնասիրութեան առարկայ ընել' հասուն եւ լուրջ քննութեամբ մը։

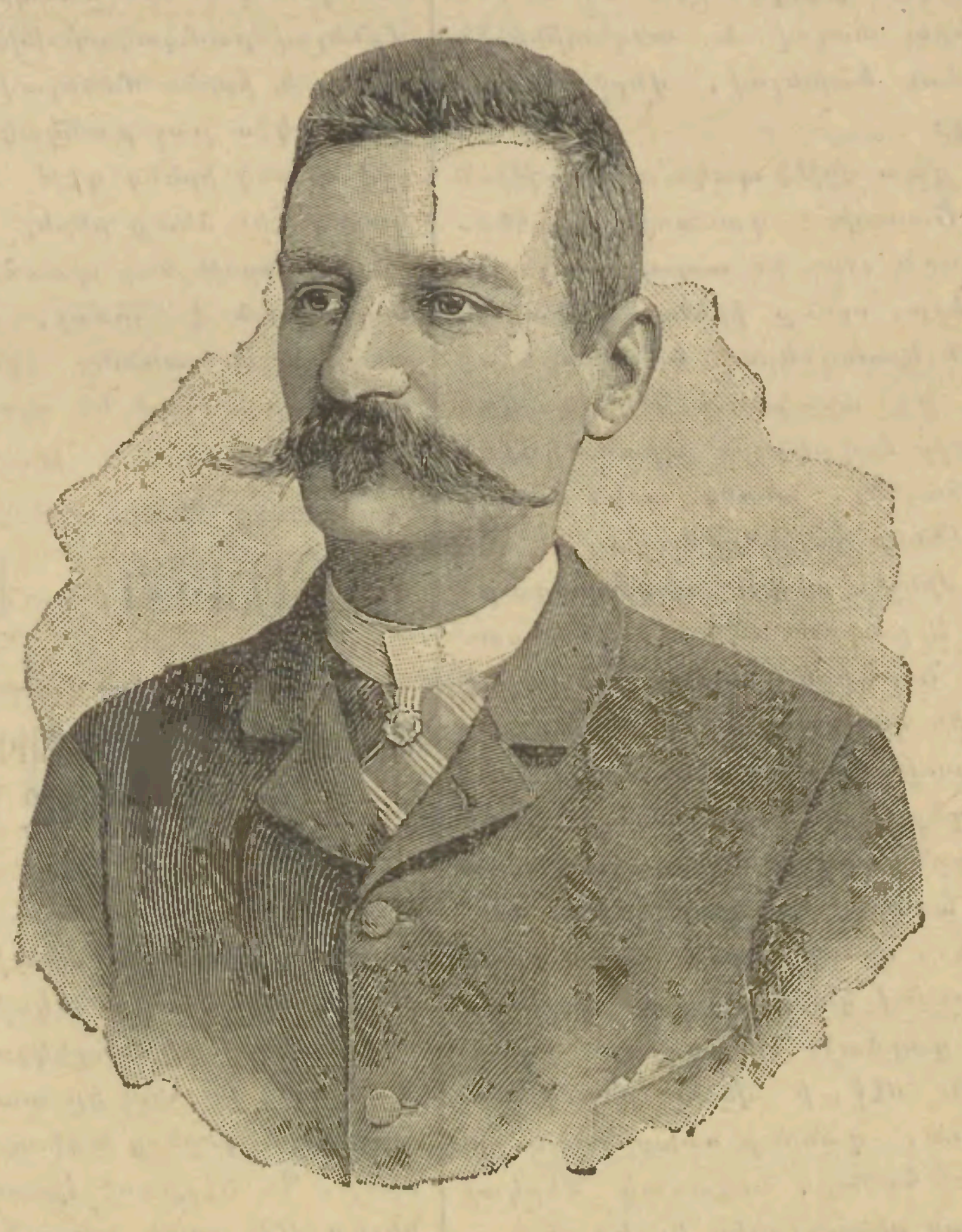
Գ.

Մեր նախորդ յօդուածին մէջ յիշուած խանութպաններուն յար և նման անկանոն դրութեամբ առ ու ծախ կ'ընեն նաեւ տեղւոյս զանազան արհեստաւորները, որովհետեւ նախկին ժամանակներու պէս անոնք արհեստապետներ և եսնաֆական օրէնքներ չունենալով, իւրաքանչիւրը ըստ քմաց շահելու ազատ ասպարէզ ունի։ Արհեստաւորն ալ խանութպաններուն պէս աւելի յաճախորդ շահիլ և այն կերպով աւելի սպառում ունենալ փափաքելով՝ արտակարգ աժանութեամբ կը ծախէ իր ձեռագործները միեւնոյն յոռի մրցումով. և որովհետեւ իր արհեստակիցներն ալ իրմէ ետ չմնալու համար ստիպեալ միեւնոյն գինէն կը սկսին ծախել, ահա այս կերպով շահու ընդհանրական պակաս մը յառաջ կուգայ, այնպէս որ եղած շահը ո'չ իրենց աշխատութեան և ոչ ալ ընտանեկան առօրեայ պէտքերուն կը համապատասխանէ։ Ուստի այս բանը պատճառ կուտայ արհեստաւորին, որ նոյն պակասը ըստ կարի դարմանելու նպատակով նորէն զանազան խարդախութիւններ ի գործ դնէ արհեստին մէջ անպէտ ձեռագործներ արտադրելով, ի վնաս կանոնաւոր վարպետներուն եւ ի կորուստ ընդհանրական վստահութեան։ Այս կարգին կը վերաբերին ոսկերիչներ, փորագրիչներ, դերձակներ, կօշկակարներ, կահագործներ են.։

Գալով ջուլհակներուն, անոնք յիշեալ պատճառէն զատ ունին նաեւ ուրիշ տեսակ շահու պակասի պատճառներ, զորս հարկ կը սեպեմ յառաջ բերել հոս։

1876ին Վանայ չուխայի մեծ հրդեհին առթիւ երբ եւրոպական կերպասներու ներածումը դադրած էր, տեղացի ջուլհակ արհեստաւորներէն ոմանք երկրին պէտքէն ստիպեալ տեսակ մը չայագ սկսեցին գործել, որ կը բաղկանար զուտ կամ բամբակախառն բուրդի թելերէ. Ասոնք շատ տոկուն և միանգամայն բաւական ճաշակաւոր բաներ ըլլալով, կը ծախուէին կանգունը 10-15 ղշ.ի, սանկ կլորիկ շահ մը պատճառելով նոյն արհեստաւորներուն։ Ուստի այս շահու նոր աղբիւրը տեսնելով, շատերը միւսներուն հետեւեցան, որով տեգլեաններուն թիւը հետզհետէ աւելնալ սկսեց, ինչպէս նաեւ անոնց սպառումը. որովհետեւ նոյն իսկ տեղային կառավարութիւնը զինուորական զգեստներուն համար սկսեց գնումներ ընել անոնցմէ։ Մինչեւ անգամ այն ատենի Վանայ կուսակալը, Շքօտրացի Հասան փաշա, բնիկ արհեստաւորները քաջալերելու նպատակաւ իր զգեստները նոյն տեսակներէն պատրաստեց, որուն հետեւեցան նաեւ քաղաքային ու զինուորական միւս մեծ եւ փոքր պաշտօնեաները, ինչպէս նաեւ քաղաքացւոց այն մասը որ դեռ նոր սկսած էր եւրոպական տարազ հագնիլ փոխանակ նախկին պճղնաւոր պարեգօտներու։ Գործը այս կերպով այնչափ ծաղկեցաւ և համբաւ ստացաւ, որ մինչեւ իսկ մօտակայ քաղաքներ ու Պարսկաստանի կողմեր արտածուիլ սկսեց։ Եթէ այսպէս շարունակուելու ըլլար, երկրին բուրդէն քաշ մը իսկ պիտի չարտածուէր, ամբողջապէս երկրին մէջ սպառելով. որով հարիւրաւորներ թէ' արական և թէ' իգական սեռէն գործի վրայ պիտի ըլլային. Մէկդի կը թողում այն խնայողական շահը որ ժողովուրդը պիտի ունենար անոնց տոկունութեան պատճառաւ։

Ի տես այս շահու նոր աղբիւրին, տեղացի դրամատէրները որոնք երբեւ նոր վաճառականներ ասպարէզ ելնել սկսեցին, ուրիշ բաներու հետ անոնց յար եւ նման չայագներու ալ ապսպրանքներ ըրին դուրսէն, որոնք էին Ինկլիզ եւ Ռումէլի չայագներ, որոնց երեւումով կոտրեցաւ տեղային չայագներուն յարգը, որովհետեւ այս վերջինները որչափ որ միւսներէն դիմացկուն, բայց նրբութեան կողմանէ չէին կրնար անոնց հաւասարիլ։ Ուստի հասարակութեան ուշադրութիւնը սկսեց նոյն օտար ապրանքներուն վրայ դառնալ, մանաւանդ որ անոնք թէեւ սկիզբները մի քիչ սուղ, բայց հետզհետէ աժաննալ սկըսեցին, տեղային վաճառականներու ազդարարութեանց վրայ՝ դուրսի արհեստաւորներէն անոնց աւելի թեթեւ բանուած ըլլալուն համար քաշի և տոկանութեան տեսակէտով. Այս պատճառաւ տեղայիններն ալ սկսեցին աժաննալ հետզհետէ. բայց եղած մրցմանց չկրնալով դիմանալ, վերջապէս կանգունը 10-15էն 4-5 ղշ.ի իջաւ. որով տեգլեաններուն թիւն ալ պակսելով՝ հետզհետէ աննշան քանակի մը իջաւ, եւ այսպէս հարիւրաւոր մարդիկ անգործ մնալու դատապարտուեցան։

ԲԵԹԱՐ Ա. ԹԱԳԱՒՈՐ ՍԵՐՊԻՈՅ

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 4

ՈՃԻՐԸ ԵՒ ՍԷՐԸ

ԳՐԵՑ՝ ԲԻԷՌ ՄԱԷԼ

ՆԱԽԱԲԱՆ

2.

ԱՄՕԹԸ

—Յօ՛յս, աղաղակեց խզդուկ ձայնով մը Ինչ տեսակ յոյսի վրայ կը խօսիք ինծի։ Զգուշացէ՛ք, խելքս կը դառնայ կոր... խեղճ գլուխս կարծես թէ պիտի պայթի...։

Հիւպէռ տը Բոյլառ, «իփնոթիզմ» ընող բժիշկներու պէս, կորովով մը բռնեց Վալէռիի դաստակները, եւ իր փայլատակող աչքերը յառելով դեռատի կնոջ աչքերուն վրայ, չոր եւ կտրուկ շեշտով մը հարցուց.

—Մ՞րք, եւ ինչպէ՞ս իմացաք դուք... «արկած»ը։

Այս տիրապետող կամքին տակ ընկճուած, զարմացած և խռոված միեւնոյն ատեն, տիկին Պալռուա պատմեց եղելութիւնը։

Ըսաւ թէ ինչպէս Մոնսուրոյի ձկնորսը գտած բերած էր խեղճ Կապրիէլին լաթերը, և շուարելով հանդիսատես ըլլալ մայրական արցունքներու, ձգած փախած էր անմիջապէս։

Գլուխը դէպ առաջ հակած, յօնքերը իրարու մօտեցուցած՝ մտքի ճիգով մը, Պ. տը Բոյլառ իր հօրեղբօր աղջիկը ճնշեց կարգ մը ազդու հարցումներու տակ։

Վալէռի կը պատասխանէր անոնց, կակազելով, չգիտնալով միւս կողմէ թէ Հիւպէռ ինչո՞ւ համար սանկ հարցումներ կ'ուղղէր իրեն։

Եւ, երբ այդ հարցումները վերջացան, Հիւպէռ տը Բոյլառ ցնցեց գլուխը։ Ու փոխուած ձայնով մը ըսաւ.

- Եւ դուք ուրիշ կասկած մը չունեցա՞ք, բարեկամուհիս.... Անմիջապէս հաւատացի՞ք այդ մարդուն խօսքերուն։ Դուք անոնց մէջ արտասովոր, անճշմարտանման բան մը չգտաք։

Խեղճ կնոջ շրթունքները շարժեցան՝ պատասխանելու համար։

Բայց չկրցաւ։

Շատ մը բառեր, շա՞տ մը գաղափարներ իրարու կը բախէին իր ուղեղին մէջ։

Եւ միայն անկապակից և անիմաստ բառեր արտասանեց։

Եւ, յանկարծ, միակ յստակ մտածում մը յաղթանակեց միւս ամէնքը, և ցրուեց մտքի այս խանգարումը։

Հիւպէռին վրայ խոյացաւ, և թեւերը անոր վզին անցընելով, սա նախադասութիւնը արտասանեց.

—Կը տարակուսի՞ք Կապրիէլին մահուան վրայ, Հիւպէռ։

Հիւպէռ խօսք առաւ նորէն արիաբար.

—Բայց այո', բարեկամս, պէտք է որ ձեր հոգւոյն մէջ տածէք միշտ յոյս մը, որուն ջնջումը կրնայ շատ անգութ ըլլալ։ Կը տարակուսիմ այդ դժբախտութեան մասին։

—Ա՛հ, աղաղակեց Վալէռի, այս պատրանքին կապուելով, եթէ կը տարակուսիք, կը նշանակէ ատիկա թէ տարակուսելու պատճառներ ունիք։ Ձեզի համար Կապրին չէ մեռած, բայց ո՞ւր է ուրեմն, Աստուած իմ։

Հիւպէռ կ'ուզէր հանդարտեցնել սակայն այս վտանգաւոր գրգռութիւնը։

—Ըսի ձեզի թէ պէտք չէ ծայրայեղութեանց երթալ, այսինքն պէտք չէ բոլորովին զուր յոյսեր ունենալ, միւս կողմէ պէտք չէ ալ յուսահատիլ բոլորովին։

«Այո', կը տարակուսիմ, որովհետեւ ինծի բնական չի թուիր սա պարագան որ միմիայն հագուստները կը բերեն անհետացած Կապրիէլին։

«Այդ տարիքը ունեցող պզտիկ մը չի կրնար հանուիլ այդպէս։

«Դաղանիք մը կայ այս անյայտացումին մէջ։

«Եւ այդ հագուստները բերող մարդը պիտի հարցափորձեմ, պիտի քննել տամ։ Տեսնենք թէ իմ նախազգացումս խաբուա՞ծ է թէ չէ։

—Օ՛հ, Հիւպէ՛ռ, Աստուած օրհնէ ձեզ որ այսպէս սիրտ կուտաք ինծի քիչ մը։ Ձեզի պիտի աջակցիմ, բարեկամս, և ձեզի հետ ես ալ փնտռտուքներ պիտի կատարեմ։

«Պիտի գտնե՛նք նորէն իմ զաւակս։ Ա՛խ, արդեօք իր ցուրտ դիա՞կը պիտի սեղմեմ թեւերուս մէջ։

Երկուքն ալ ընդհատեցին յանկարծ իրենց խօսքը։

Գիշերը կը մօտենար, սալօնը գրաւուած էր արդէն ստուերներով։

Անակնկալ աղմուկ մը յանկարծակիի բերաւ զանոնք։

Դուրսէն ձեռք մը մէկզի ըրած էր պատուհանին վանդակափեղկը։

Յանկարծ տեսան մարդ մը որ պատուհանէն սալօն կը ցատկէր։

3.

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Տիկին Պալռուայի եւ իր հօրեղբօրորդիին շրթունքներէն միաժամանակ աղաղակ մը դուրս թռաւ.

—Դո՞ւք, դո՞ւք այսպէս, փախստականի եւ գողի մը պէս, բայց ինչո՞ւ արդեօք։

Ճանչցած էին երկուքն ալ թէ ո՛վ էր ներս մտնողը, — նոյն ինքն այն մարդը՝ որուն մասին կը խօսէին քիչ մը առաջ, յանցապարտ ամուսինը, ոճրագո'րծը՝ որ կը փնտռուէր դատական իշխանութեանց կողմէ, Ռիչար Պալռուա։

Այս վերջինն ալ, որ իր կարգին խռովուած էր այս տեսակ հանդիպումէ մը, որովհետեւ ինք կը կարծէր որ առանց նշմարուելու պիտի կրնար իր տունը մտնել, վերստացաւ նոյնհետ իր պաղարիւնութիւնը։

—Բայց այո', ես եմ։ Դուք ինծի չէիք սպասեր, յայտնի բան է ատիկա։ Իմ սիրելի կինս, թերեւս յանցաւոր եմ, քեզ տանը մը նամակներէ զրկած ըլլալուս համար։

(Շարունակելի)

Դուցէ առարկուի թէ տեղային կոշտ ապրանաց լքուելուն պատճառը ժողովրդեան ճաշակի նրբացումն ըլլայ։ Բայց պէտք է գիտնալ որ եթէ մեր յիշեալ արհեստաւորները քաջալերուելու ըլլային, իրենց ձեռագործներն այնչափ պիտի զարգացնէին ու նրբացնէին, որ այն կիրթ ճաշակներն ալ կարենային գոհացնել, ինչպէս արդէն այն ատեն եղան ոմանք որ տեղային կերպասները եւրոպականին չափ նրբացնելու խնամք տանելէ ետքը, բուն իսկ Եւրոպայէն բուրդի մանածներ բերելով, սկսան անոնց ապրանքներուն յար և նման ապրանքներ արտադրել ամէն տեսակ, անոնցմէ աւելի տոկուն ըլլալու պայմանաւ։ Բայց այս ալ չկրցան չարունակելի ընել, չահադէտ վաճառականին զօրաւոր մրցումներուն հանդէպ տեղի տալով, որովհետեւ անոնք միեւնոյն կերպասներն ալ Եւրոպայէն բերել տալով և տեղացիներէն աւելի աժան ծախելով, վերջ տուին անոնց ալ։

Ասկէ զատ միթէ պակա՞ս նրբութիւն ունին Շատախ գաւառի արհեստաւորներուն «չալ եւ ապայ» կոչուած կերպասները, որոնք իրենց զանազան ու տոկուն երանգներով եւ փայլերով (ճէհվէր), թէ՛ արական եւ թէ՛ իգական ամենանուրբ ճաշակները պիտի կարենային գոհացնել, անոնց ամէն տեսակ զգեստեղէններ հայթայթելով։

Ասոնք մինչեւ անգամ օտար քաղաքներու և Եւրոպայի մէջ ալ գնահատուած են։ Նոյն իսկ անոնք մետաքսէ ալ կրնային պատրաստուիլ, որոնք իրենց նրբութեամբ ու դիմացկունութեամբ գերազանցապէս աւելի պիտի արժէին քան կարգ մը եւրոպական սուտ ու փուտ ճաճֆեաներ, գաշմիրներ, թաւիշներ են., որոնք այսօր նորասիրական դրդումով կարծես քար գայթակղութեան դարձած են տեղւոյս իգական սեռին մէջ, ի վնաս մեր վտիտ քսակներուն, զանոնք օտարին ձեռքը պարպելու համար, հակառակ ներկայ անտեսական պարագայից եւ եղած չահուն զգալի պակասութեան, նաեւ ի վնաս մեր տեղացի եւ Շատախցի արհեստաւորաց, անոնց չահը նորէն օտարին յանձնելով. մինչ հակառակ պարագային այն տեզկեաններուն քանակն անհունօրէն աւելնալով, հազարաւորներու գործ և ապրուստի միջոց պիտի հայթայթուէին։

Երբեմն Վանայ մէջ մօտ 2000 կտաւագործի դեզկեաններկային, որոնք տեղային մանածէն թանձրկէկ ու դիմացկուն կտաւներ պատրաստելով, անոնց մէկ մասը իրենց բնական վիճակին մէջ եւ մէկ մասն ալ կարմիր ու կապոյտ ներկելով չիթի, սաղրանճի, խամաքիի (մանուսա) կը վերածէին, եւ զանոնք չրջակայ գաւառները եւ քաղաքները ու նոյն իսկ Պարսկաստան արտածելով, ահագին չահ ձեռք կը բերէին տարուէ տարի։ Հազարաւոր այր, կին ու աղջիկներ, այս կերպով գործի վրայ ըլլալով կը չահուէին, ինչպէս նաեւ չատ խանութպաններու գործերը նոյն տեղային ապրանաց վրայ հիմնուած էին։

Այսօր այդ «դէզկեան»ներէն հազիւ 200 հատ մնացած է ամբողջ Վանայ մէջ, հետզհետէ պակսելու եւ եղածն ալ վերջանալու պայմանաւ։ Ասոր գլխաւոր մէկ պատճառը թէեւ Պարսկաստանի բամպակին մուտքի դադարումն է, դէպ ի Ռուսիա երթալով այժմ, (որովհետեւ Վանայ մէջ բամպակ չի մշակուիր) բայց մեր կարգ մը վաճառականներն ալ ուրիչ պատճառ մը տուած են անոնց պակասութեան։ Որովհետեւ պարսկական բամպակի դադարումէն ի վեր երկրին մէջ մուտ գործել սկսած են Շիրվանի, Տիարպէքիրի են. բամպակները, որոնք աւելի սուղ ըլլալով՝ պարսկականին չափ ձեռնտու չեն տեղացի արհեստաւորներուն, ուստի անոնք ստիպուած են անոնցմով յառաջ բերուած կտաւները առաջուաններուն վրայ քիչ մը սուղ ծախել, որպէս զի նախկին չահը կարենան ձեռք բերել. Ասոր արգելք հանդիսացան նորէն մեր կարգ մը վաճառականները, որոնք պատեհութենէն օգտուելու համար՝ սկսեցին տեղային մանածներու հասութեամբ մանածներ բերել Եւրոպայէն. և այս բաւական չէր, նոյնիսկ տեղային հաստկէկ կտաւներուն համապատասխանող կտաւներ ալ բերին, որոնք իրենց կոկիկ ու գրաւիչ տեսքով քիչ ետքը տեղական կտաւներուն տեղը բռնելով, անոնց ալ վերջ պիտի տան, քանի որ խեղճ արհեստաւորը իր տկար ուժով կարող չէ մրցակից հանդիսանալ դրամատէր վաճառականին հետ, որչափ զոհողութիւններ ալ ըրած ըլլայ։ Այս պատճառաւ անդին կը վնասուին նաեւ քաղաքացի ու գիւղացի աղքատ դասուն բազմաթիւ կիներն ու աղջիկները, որոնք սովոր էին բամպակը զզելով ու մանելով բամպակափոխին տանիլ երբեմն, և իբրեւ մանելավարձք մէկ քաշ թելին կէս քաշ բամպակ վրայ առնելով, սանկ իրենց գէթ ոգեպահիկ մը կարող էին ձեռք բերել օրը օրին, բան մը որ վերոյիչեալ պատճառաւ վերջանալ սկսած է հիմայ, և չատ կիներ անգործ և առանց չահու մնալու դատապարտուած են այսօր։

Վան — Խ. ԼԵՐՈՆԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Պ. Լուպէի Լոնտոն այցելութեան առթիւ, դիտել կը տրուի թէ Էտուըրտ Թագաւորը Բարիզ եկած էր առանց ոեւէ նախարարի ուղեկցութեան, մինչ Պ. Լուպէ իր հետ կը տանի Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարը։ Եւ յիրաւի, Պ. Տէլքասէ Լոնտոնի մէջ անցընելիք մէկ քանի օրերուն մէջ զանազան խնդիրներ ունի դիւանագիտական բանակցութիւններու առարկայ ըլլալու արժանի։ Կարգ մը խնդիրներ կան, որոնք արդէն հասունցած վիճակի մէջ են, և Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարին հետ անձնական տեսակցութեամբ մը կրնան կարգադրուիլ։ Սիամի Նիւ-Ֆաունտ-Լէնտի փոկորսութեան, ինչպէս նաեւ Նոր-Հեպրիտեան կղզեխումբի գրաւման խնդիրները խօսակցութեան բաւական նիւթեր են Պ. Տէլքասէի և Լորտ Լանստաունի միջեւ։ Բայց ասոնցմէ դուրս, միջազգային հանգամանք մը ունեցող խնդիրներն ալ կան, ինչպէս Մարոքինը՝ որ կրնայ նկատուիլ Ֆրանսան և Անգլիան հաւասարապէս չահագրգռող խնդիրներէն մէկը։ Եթէ այս խնդիրները իրապէս բանակցութեան առարկայ պիտի ըլլան այժմ Լոնտոնի մէջ, Ֆրանսացի խոհուն դիւանագէտները կ'ըսեն թէ օգտակար է որ Պ. Տէլքասէ ըլլայ Ֆրանսական կարծիքը Լոնտոն հաղորդողը, որովհետեւ Պ. Տէլքասէ առկախ խնդիրներու մասին հիմնական տեղեկութիւններ ունենալէ զատ, Լոնտոնի մէջ այս պահուն ցամաքային Եւրոպայի ամէնէն յարգելի ու համակրելի դիւանագէտը նկատուած է։ Լոնտոնցիները երախտապարտ են Պ. Տէլքասէի, Թրանսվալի պատերազմին ատեն այնքան ճարտարութեամբ զսպելուն համար Ֆրանսացիներուն անգլիատեաց արտայայտութիւնները, և այս կերպով ծայրայեղութիւններու առաջքը առնելուն համար։ Անգլիոյ մէջ քաջածանօթ է նաեւ Պ. Տէլքասէի չրջահայեցութիւնը, որով հակառակ իր զիջումներ ընողի երեւոյթին, կրցած է միշտ բարձր պահել Ֆրանսայի արժանապատուութիւնը։ Լոնտոնի մէջ համոզումը այն է թէ այս այցելութեան առթիւ կանաչ սեղանին վրայ պիտի դրուին Ֆրանսայի և Անգլիոյ միջեւ առկախ մնացած բոլոր խնդիրները, ի մէջ այլոց Քոնկոյի Պետութեան խնդիրը, որ հետզհետէ սուր հանգամանք մը կ'առնէ։

Անհաւասարիկ նորագոյն հեռագիրները, նախագահ Լուպէի Լոնտոնի մէջ եղած ընդունելութիւններուն մասին.—

Լոնտոն, 7 Յուլիս.— Այս առտու Պ. Լուպէ այցելեց ֆրանսական հիւանդանոցը եւ Ֆրանսացի դաստիարակուհիներու Տունը, որուն բացումը կատարուեցաւ վերջերս։ Սէնթ-Ճէյմսի պալատը դառնալուն, պատուիրակութիւններ ընդունեց, մանաւանդ քաղաքապետը, Ուէսթմինսթրի թաղապետական արհեստապետութիւնը եւ Լոնտոնի գաւառին ու առեւտրական սենեակին ներկայացուցիչները։ Պ. Լուպէ կէս օրին ներկայ գտնուեցաւ Լոնտոնի քաղաքապետութեան պաշտօնարանին մէջ Լորտ-քաղաքապետին կողմէ ի պատիւ իրեն տրուած սեղանին։ Ջերմապէս ընդունուեցաւ։ Իրիկուան ֆրանսական դեսպանատան մէջ Պ. Լուպէ սեղան տուաւ Անգլիոյ Թագաւորին ու արքայական գերդաստանին ի պատիւ։ Սեղանէն ետքը նախագահը գնաց Քովընթ Կարտըն Թատրոնը, ներկայ ըլլալու ի պատիւ իրեն տրուած սեղանին։ Ներկայ էին նաեւ Թագաւորը, Թագուհին ու արքայական գերդաստանի անդամները։ Թագաւորը ու Թագուհին եւ նախագահը երբ ներս մտան, նուագածուները հնչեցուցին Անգլիոյ ու Ֆրանսայի ազգային երգերը. հանդիսականները մեծ խանդավառութեամբ ողջունեցին։ Թատերասրահը չքնաղապէս զարդարուած էր։ Արքայական օթեակը վարդի ու օրքիտէի փունջերով զարդարուած էր որոնք չրջանակ մը կը ձեւացնէին անգլիական ու ֆրանսական դրօշներու չուրջը։ Ներկայացումը չատ չքեղ եղաւ։ Ռիկոլէթօի առաջին արարուածին իտալերէն երգեցին տիկին Մէլպա ու Պ. Ռընօ. յետոյ Քարմէնի երկրորդ արարուածը ներկայացուցին Պ. Ալվարէ ու տիկին Քալվէ։ Ներկայացումը աւարտեցաւ Ռոմէօ է Ժիւլիէթի երկրորդ արարուածը որ Ֆրանսերէն երգուեցաւ։ Ֆրանսացի դերասանները եռանդագին ծափերու արժանացան։

—Պ. Տէլքասէ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Լորտ Լանստաունի հետ։

—Պըքինկէմի պալատին մէջ տրուած հացկերոյթին ատեն Էտուըրտ Թագաւորը բաժակ պարպեց Պ. Լուպէի կենացը, յայտարարելով որ ժողովրդեան կողմէ եղած ընդունելութիւնը կ'ապացուցանէ Անգլիոյ բարեկամութեան իրական զգացումները Ֆրանսայի նկատմամբ որ Անգլիոյ ամէնէն մօտ տէրութիւնն է եւ որ այդ պատճառով իսկ անոր լաւագոյն դրացին պէտք է ըլլայ։ Նախագահ Լուպէ պատասխանելով յիշեց Էտուըրտ Թագաւորին Բարիզի տրուած այցելութիւնը, այցելութիւն մը որ, յարեց Պ. Լուպէ, ամէնէն բարեբաստիկ արդիւնքները պիտի ունենայ և պիտի ծառայէ պահպանելու ու աւելի սերտիւ ամրապնդելու երկու ազգերու միջեւ եղած յարաբերութիւնները՝ տիեզերական խաղաղութեան ի նպաստ։

—Ժամ 11½ին նախագահը ընդունեց դեսպանական մարմինը։ Քիչ ետքը Պ. Տէլքասէ խորհրդակցեցաւ նաեւ ռուսական դեսպանին հետ։

Պ. ՉԷՄՊԸՐԼԷՆԻ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐԸ կը չարունակեն երկպառակուած պահել պահպանողական կուսակցութեան անդամները, կ'ըսէ «Տէյլի Նիւզ»ի խորհրդարանական թղթակիցը։ Այդ կուսակցութեան ձախակողմեան անդամները —ազատ-փոխանակութեան կուսակից միութենականները— արդէն հակառակ կարծիք յայտնած են գաղթային նախարարին գաղափարներուն։ Նոյն թերթին նայելով, պահպանողական կուսակցութեան կեդրոնի խմբակը սկսած է յայտնել իր դժգոհութիւնը։ Մինչեւ հիմայ այդ խմբակը կարծիք յայտնած չէր տակաւին. բայց իր անդամները խորունկ տպաւորութիւն կրած են իրենց չրջանակի մասնախումբերու տեղեկագիրներէն։ Այս կեդրոնի խմբակին նպատակն է, կ'ըսուի, տապալել նախարարութիւնը որ լքանէ Պ. Չէմպըրլէնի ծրագիրը, և նոյնիսկ Պ. Չէմպըրլէնը, եթէ պէտք ըլլայ անիկայ իրենց կուսակցութեան օգտին համար։ Բայց այս խմբակը լռութեամբ և չատ չրջահայեցութեամբ կը գործէ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՔՈՐԷԱ.— Սէուլէն կը հեռագրեն թէ Քորէայի կայսրը արտօնած է կարգ մը երիտասարդներ, որ ամէն տարի Ռուսիա երթան ուսում առնելու համար։

ՃԱՊՈՆԻ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ 1902ԻՆ — Թօքիօի Անգլ. դեսպանատան քարտուղար Պ. Բարլէթ Ճաբոնի անցեալ տարուան առեւտրական չարժման վրայ տեղեկագիր մը ներկայացուցած է, որուն մէջ կ'ըսուի թէ 1902 տարւոյ մէջ Ճաբոնի արտասահմանի հետ ունեցած առեւտուրը թէեւ աւելի եղած է 1901էն, բայց այդ տարին բարգաւաճ տարի մը չէ եղած։ Անգլեւճաբոնական դաչնակցութեան կնքումը վաղանցուկ և կարճատեւ մղում մը միայն տուաւ Ճաբոնի վաճառականութեան։ Եւ յիրաւի սովորական ժամանակէն ուշ ցուրտեր եղան և բուռն անձրեւներ տեղացին։ Բարեբախտաբար 1902 տարւոյ երկրորդ կիսուն մէջ մետաքսի արտածումը անսովոր կերպով աւելցաւ։ Ճաբոնի ազգային պարտքը 552 միլիոն եէնի բարձրացաւ, որուն 190 միլիոնը Ամերիկայի Մ. Նահանգները հայթայթեցին։ (Ոսկի եէնը 5 ֆր.էն քիչ մը աւելի կ'արժէ)։ Տասը տարի առաջ Ճաբոնի պարտքը 240 միլիոն եէն էր միայն. որով այդ ժամանակամիջոցին 130 % համեմատութեամբ աւելցած է նոյն պարտքը։ Ասկէ դուրս է Չինաստանէն առնուած 370 միլիոն եէն պատերազմական տուգանքի գումարը, որ խառնուած է երկրին ընդհ. հասոյթներուն։ Եկամուտի վրայ տուրքի հասոյթն է, ամբողջ Ճաբոնի կայսրութեան համար 600 հազար ստերլին ոսկի միայն։ Ասոր պատճառն է, կ'ըսուի, նոյն տուրքին գանձման անբաւական եղանակը։ Ճաբոնի ներածութիւններն եղած են 1902ին 27,739 232 ստերլին, և արտածութիւնները՝ 26,368,320 ոսկի։ Այս թիւերը 1901 տարուան հետ բաղդատելով կը տեսնուի թէ ներածութիւնները աւելցած են 1,624,616 ոսկի, և արտածութիւնները՝ 607,638 ոսկի։

ՀԱՊԷՇԱՍՏԱՆԻ Մենելիք Թագաւորին խորհրդական Պ. Իլկ որ անցեալ չաբթու Մարսիլիա հասաւ, լրագրական թղթակցի մը հարցումներուն ի պատասխան յայտարարեր է թէ բացարձակապէս անհիմն են Հապէշաստանի եւ Ֆրանսայի միջեւ յարաբերութեանց ցրտացած ըլլալուն վերաբերեալ լուրերը, եւ թէ ստոյգ է որ Մենելիք Թագաւորը ասկէ առաջ պահ մը ցաւ զգացած էր Ֆրանս. կառավարութեան եւ Եթովպիոյ երկաթուղիի ընկերութեան միջեւ կնքուած դաչինքին առթիւ, որուն պայմաններուն մէջ իր վեհապետական իրաւունքներուն դպչող կէտեր գտնուիլ կարծուած էր, բայց ի վերջոյ տրուած բացատրութիւններու վրայ թիւրիմացութիւնը փարատեցաւ, եւ Հապէշաստանի ու Ֆրանսայի յարաբերութիւնները առաւել քան երբեք բարեկամական են հիմայ։ Սոմալիլէնտի մէջ Անգլիացիներու ունեցած դիրքին մասին թղթակցին կողմէ եղած հարցումի մը պատասխանելով, Պ. Իլկ ըսաւ թէ չի հաւատար անգլիացիներու վերջին պարտութեան լուրին։ Յետոյ յարեց. «Դալով Սոմալիներու ցեղապետին դէմ կռուելու համար, Հապէշ զօրքերուն՝ Անգլիացիներուն գործակցելուն, անիկայ հետեւեալ երեւոյթին տակ կը ներկայանայ.— Մենելիք Թագաւորը հակառակորդ մը կը նկատէ նոյն ցեղապետը, որ կրնայ վտանգաւոր դառնալ. ուստի կը հսկէ որ անիկայ չատ չմօտենայ իր դիրքերուն։ Որոշած է արգիլել անոր մուտքը՝ ոչ միայն Հապէշական հողի վրայ, այլ եւ այն երկիրներուն մէջ, որոնք իր ժողովուրդին ազդեցութիւնը կը կրեն երկար ատենէ ի վեր հաստատուած յարաբերութիւններու հետեւանօք։ Ահա այս է իրողութիւնը։ Մենելիք անչուշտ չպիտի հակառակի Անգլիացիներու գործակցութեամբ ըլլալիք գործողութեան մը. բայց այդ գործակցութիւնն ալ չպիտի փնտռէ ինք, որովհետեւ բաւական զօրաւոր է նոյն ցեղապետին դէմ ինքզինքը պաշտպանելու եւ նոյն իսկ ի հարկին անոր վրայ յարձակելու չափ։

ՎԱՅՐԱԳ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՍԻԱՄԻ ՄԷՋ

Սիամական թերթերու վրայ գրուած յօդուած մը հետեւեալ վայրագ սովորութիւնը կը պատմէ ի մէջ այլոց։—

Աղքատներու եւ ոճրագործներու դիակները Սիամի մէջ ենթակայ կ'ըլլան քստմնեցուցիչ արարքներու։ Մեհեաններէ մէկուն մէջ կը սնուցանեն հարիւրի չափ անգղներ։ Այս գիշատիչ թռչունը նողկալի երեւոյթ մը ունի։ Երբ կը տեսնուի մեհեանի մը տանիքին կամ պատի մը վրայ թառած, լռին, հանդիսաւոր, աղտոտ և իր որսին սպասողի երեւոյթով մը, ակամայ սարսուռ մը կը զգայ մարդ։ Այս սիամական անգղները ոճրագործներու կամ աղքատներու դիակներով կը սնանին։ Դիակը կը բերուի կը դրուի մեհեանին բակը, եւ գիշատիչ թռչունները կը փութան։ Այս մահասատեր գործին պաշտօնեաները նախ ձողերով կը վանեն նոյն թռչունները. այդ մարդոցմէն մէկը դանակով մը կը բանայ մարմինը, աղիքներէն մաս մը կը հանէ եւ անգղներուն կը նետէ, որմէ յետոյ կը քաշուի։ Այն ատեն թռչունները խմբովին կուգան կը յարձակին իրենց որսին վրայ։ Քանի մը վայրկեան վերջը դիակէն ճերմակ և քերթուած ոսկորները միայն կը մնան։ Անուրանալի է թէ սրտակեղեք տեսարան մըն է ասիկայ։ Բայց այս գանելիք մեթոտը իր գոյութեան պատճառը ունի, որովհետեւ նախընտրելի է՝ այս դիակները թաղելէն թաց հողի մը վրայ, ուրկէ առողջութեան այնքան վնասակար արտաշնչումներ պիտի ըլլային։ Այս ոսկերոտին կը ժողվուին, եւ փայտէ սնտուկի մը մէջ դրուելով կ'այրուին։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ,,Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ
1903

1321 Տճկ.	ՕՐ ՅՈՒՆԻՍ 26	1903 ԼՏՑ.
Ռեպիւլ ախըր 14	ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, Սրբոց Թարգմանչացն մերոց ՍԱՀԱԿԱՅ եւ ՄԵՍՐՈՊԱՅ։ Կատարի հանդէս յամենայն դպրոցս։	Յուլիս 9
ԱՒ.ՍՕՐ 4.39	Լրումն Լուսնի ժամ 24 րոպէ 00։	ԱՒ.ՍՕՐ 4.21

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.—1844 Յնս. 26ին, Աստուածատուր Պատրիարք հրաժարած ըլլալով, Մատթէոս եպսկ. Չուխաճեան կ'ընտրուի Պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ ԿԱՅՍ. ՀՆՈՒԹԵԱՆՑ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Երէկ ժամը 6ին Ս. Պատրիարքը ընկերակցութեամբ Մկրեան Տ. Յովհաննէս Հօր, այցելեց Կայս. Հնութեանց Թանգարանը։ Պարտէզին մէջ կը սպասէին Տ. Գնէլ, Տ. Վահրիճ, Տ. Թաթուլ, Տ. Տիրայր և Տ. Կորիւն վարդապետները, Դաւիթ էֆ. Խաչկոնց և «Սուրհանդակ»ի ներկայացուցիչը։ Պարտէզէն Կայս. Հնութեանց Թանգարանին Տնօրէն Համտի պէյ ընկերակցութեամբ դեր-տնօրէն Երուանդ էֆ. Ոսկանի դիմաւորեց Ն. Սրբազնութիւնը և առաջնորդեց նորաշէն ճիւղին կեդրոնական մասը, որ կը բաղկանայ երկու յարկէ։ Նախ այցելեցին ստորին յարկի աջ սրահը, յատկացուած՝ փիւնիկեան (Սիդոնի, Տիւրոսի) հնութեանց։ Համտի պէյ բոլոր հնութիւնները մէկիկ մէկիկ ցուցուց, մանրամասն տեղեկութիւններ տալով իւրաքանչիւրին մասին։ Ն. Սրբազնութիւնը հետաքրքրուեցաւ դամբարաններու մասին, որոնք ստուար թիւ մը կը կազմեն այդ սրահին մէջ։ Յետոյ անցան ձախ սրահը, որուն կեդրոնը զետեղուած է Մեծն Աղեքսանդրի հոյակապ դամբարանը, որ Տիւրոսէն բերուած է։ Ս. Պատրիարքը և իր հետեւորդները խորին հիացումով մը դիտեցին հնութեան այդ հրաշակերտը, որ դարերու բնաւ տակ անեղծ մնացած է։ Ոչ նուազ հիացում պատճառեցին միւս դամբարանները, որոնց մէջ աչքի կը զարնէին Եգիպտական հնութեանց բեկորներէն մնացած մը մետաղեայ հսկայագործ դամբարանը։ Սոյն սրահը յատկացուած է թէ՛ Եգիպտական և թէ Փիւնիկեան հնութեանց։

Ստորին յարկէն վերի յարկը կը բարձրացուի մարմարինէ սանդուղով մը որուն աստիճաններուն եզերքը, պատերուն ագուցուած են Ասորեստանեան հնութիւններ։—Պաշտուած ոգիներ՝ բեւեռագիր արձանագրութիւններով և նկարներ՝ նմանապէս սեպագիր յիշատակարաններով մէկտեղ։ Այդ յարկին աջ սրահը գիտական մեթոտով մը եւ աչքի զարնող կանոնաւորութիւնով մը զետեղուած են Ասորեստանեան հնութիւններ, արձաններ, պնակիտներ, աղիւսներ՝ բեւեռագիր արձանագրութիւններով, այլեւայլ դիրքով քարեր ու աղիւսներ, որոնց վրայ դաշնագիրներ, օրէնքներ, ժամանակագրութիւններ, թղթակցութիւններ քանդակուած են։ Ս. Պատրիարքը եւ իր հետեւորդները հետաքրքրութեամբ կը դիտէին բոլոր հնութիւնները և չարունակ հարցումներ կ'ընէին, որոնց կը պատասխանէին Համտի պէյ և Ոսկան էֆ. պէտք եղած ծանօթութիւնները տալով։

Ձախ սրահը կը գտնուին Իսլամական հնութիւնները, քանդակուած փայտէ դուռներ, նուիրական չէնքերու բեկորներ, անօթներ, նուագարաններ, մատնիներ, ապարանջաններ եւ ամէն տեսակ զարդեր, նաեւ գիրքերու ծաղկենկար կողքեր։

Այս սրահէն առաջնորդուեցան յարակից նորակառոյց չէնքը, որ գեղարուեստական հիանալի նրբութիւններով զարդարուած է։ Հոս ալ զետեղուած են զանազան տեղեր գտնուած մոզայիքներ, զարդանօթներ, արձանիկներ, որոնց չատերուն գլխի ծածկոցը մեր վեղարաւորաց վեղարին նմանութիւնը ունէին, եւ հետաքրքրութեան և խօսակցութեան առիթ եղան։ Կարծիքներ յայտնուեցան թէ վեղարի ձեւը բաւական հին ըլլալու է։ Սրահին քով կը բացուի Մատենադարանը, ուր հնախօսական, դրամագիտական, արուեստագիտական, հնութեանց վերաբերեալ ամէն լեզուէ հրատարակութիւններ, ուսումնասիրութիւններ, հնութեանց ընդօրինակութիւններ մեծ խնամքով եւ աշխատութեամբ յատուկ դարաններու մէջ դասաւորուած են, մատենադարանապետի մը հսկողութեան տակ։

Համտի պէյ յետոյ իր հիւրերը առաջնորդեց վարի սրահը, ուր զետեղուած են Քեթացի յիշատակարաններ, մեծ մասամբ Ասորիքէն ու Ատանայի նահանգէն բերուած։ Ս. Պատրիարքին եւ հետեւորդներուն ամէնէն աւելի ուշադրութիւնը գրաւեց Գերմանիկէն բերուած միակտուր քարէ առիւծ մը՝ պատկերագիրներով քանդակուած։ Ոչ նուազ հետաքրքրութիւն պատճառեցին միւս քարէ վիթխարի առիւծները և ռազմական հարթաքանդակ նկարներ՝ որոնք դրոշմուած են երկու մեթր աւելի երկայնութեամբ քարերու վրայ։ Այս սրահին մէջ կայ նաեւ յունական արձանագրութեամբ հսկայ խաչքար մը, որ արուեստական նշանակելի նրբութիւն մը ունի։

Դիմացը կը գտնուի բիւզանդա-

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 70

Փ. Բ. Օ'ՔՈՆԸՐ

ԵՐԵՒԱԿԱՅԱԿԱՆ ՄԻԼԻՈՆՆԵՐԸ

Օրէնքին ներկայացուցիչները մինչեւ դրամարկղի բացման ժամը համբերութեամբ սպասեցին Տիկին Իւմպէռի, նոյնիսկ՝ դեռ չհամարձակելով մտքէ անցընել թէ այն հրակայ պատմութիւնը՝ որուն չնորհիւ 50 միլիոն ֆր. փոխ առնուած էր, սնամէջ և չօշափելի խաբեբայութիւն մըն էր. ասիկայ այնչափ անկարելի, այնչափ յանդուգն և այնչափ սոսկալի ենթադրութիւն մըն էր որ կարելի չէր նոյն իսկ մտքէ անցընել։

Բայց դուրսը կեցող ամբոխը այս տեսակ կասկածներ չունէր, և ուրախութեամբ տեսաւ որ ապացոյցները իրարու կը յաջորդեն, հաստատելով թէ իր խորագէտ բնազդը ճիշդ էր, և թէ օրէնքին բոլոր պաշտօնեաները ուրիչ բան մը չպիտի գտնէին իրենց այնչափ յոգնութենէն վերջը եթէ ոչ փախստական ոճրագործ մը և պարապ դրամարկղ մը։ Եւ երբ ժամը մէկուկէսին - այս անգամ կէս ժամուան շնորհ մը ըլլալով Տիկին Իւմպէռի և անոր գալուն ամէն յոյս մէկ կողմ ձգուելէ վերջը—, երբ ժամը մէկուկէսին տեսնուեցաւ որ Պ. Պ. Տէմօն և Լանքէ դուրս կ'ելլեն, ամբոխը խնդութեան աղաղակ մը արձակեց, և կայծակի արագութեամբ տարածուեցան սա բառերը.—

—Փախա՛ծ է։

Իրաւ էր ասիկա, ինչպէս գիտենք, և հոս երկու սուրի մէջ մնացին պաշտօնեաները։ Տիկին Իւմպէռ ներկայ չէր, ոչ ալ իր ընտանիքին մէկ անդամը, ոչ ալ վերջապէս ոեւէ մէկը որ կարենար բանալի մը տալ կառավարական պաշտօնեաներուն, ինչ ընելու էր։ Հիմա իսկ մարդիկը կը դողային եւ կը վարանէին, Տիկին Իւմպէռի հանճարին ստեղծած պատկառելի չէնքը խորտակելէ առաջ։ Ուստի որոշեցին երթալ Պ. Տիթի որ հրամայած էր բանալ դրամարկղը. եւ նոր հրահանգներ ուզել մեծ տրամին այս նոր և բացարձակապէս անակնկալ վախճանին համար։

Հետեւաբար երկու նօտարները չէնքէն դուրս ելան եւ դատական պաշտօնատունը ուղղուեցան։ Արդարութիւնը, իր քսանըհինգ տարուան երկար թմրութենէն արթնցած էր ալ, բոլորովին արթնցած, եւ վայրկեան մը իսկ վարանելու տեղի չմնաց։ Դրամարկղը բռնութեամբ պիտի բացուէր։ Պահապան մը կը նշանակուի դրամարկղին թանկագին պարունակութեան համար՝ անոր ճշմարիտ պահապաններուն տեղ, որոնք կը ձգեն իրենց պաշտօնը, եւ ժամը 2ին ամբոխին ցնծութիւնը աւելի կը մեծնայ, երբ չորս դարբիններ կը տեսնուին, որոնք կառքով մը կուգային, իրենց հետ բերելով դրամարկղերուն ամէնէն հզօրը բանալու համար պէտք եղած բոլոր գործիքները։

Խիստ հետաքրքրաշարժ համախմբում մը կայ ճակատագրական դրամարկղին առջեւ, երբ դարբինները կը սկսին բանալու աշխատիլ։

Հոն է Պ. Տիւպիւի, երկայնահասակ, տժգոյն, առանց դէմքին վրայ մազի կտոր մը ունենալու, անձկալից բայց դարձեալ հաւատքով լեցուն արտայայտութիւնով մը։ Հոն է նաեւ Պ. Բառմանթիէ, Հավրցի փաստաբանը, որ այնչափ անգամ երեւակայական Քրոֆորտներուն ներկայացուցիչի դերը կատարած էր։ Պ. Բառմանթիէ նորէն կը ներկայացնէ Քրոֆորտները և իր խորհրդաւոր փոխանորդեալներուն անունով առարկութիւն մը կ'ընէ դրամարկղին բացուելուն դէմ, առարկութիւն մը որ քաղաքավարութեամբ կ'ընդունուի եւ կը նշանակուի։ Կան նաեւ մէկէ աւելի խոշոր պահանջատէրեր— մէկը մէկ միլիոն ֆր. առնելիքով—. ասոնց մէջէն կային որ տեսնելու եկած էին թէ արդեօք կորսնցուցած են իրենց բոլոր դրամը։ Ուրիչ պաշտօնատարներ ալ ներկայ են։ Պ. Լէյտէ հոն է, Պ. Լէյտէ որ հետզհետէ Իւմպէռներու գլխաւոր հարցաքննիչ դատաւորը պիտի ըլլայ, պաղ, անկարեկիր, դատաւոր մը։ Ընդհանուր դատախազն ալ հոն է. ինչպէս նաեւ Պ. Քոշֆոռ՝ ոստիկանապետը՝ իր չորս քննիչներուն հետ։

Դարբինները նախ կը փորձեն դրամարկղը բանալ առանց բռնութեան. բայց դրամարկղը կը դիմանայ. գործաւորները կը ստիպուին չրջանակ մը բանալ կղպանքին չուրջը. մէկ ժամէն աւելի կը տեւէ ասիկա. գործաւորներու ճակատէն տաք քրտինք մը կը վազէ, միւս կողմէ տարակոյս չկայ թէ պաղ սարսուռ մը կ'անցնէր զիրենք չրջապատող խումբէն չատերուն ներսէն։ Զարնուած մուրճերուն ձայնը այնչափ զօրաւոր է որ դուրսը կեցող ամբոխին ալ կը հասնի. մարդիկը գրեթէ հանդիսաւոր հանդարտութեամբ մը մտիկ կ'ընեն, գիտեն թէ ահարկու տրամի մը վերջին տեսարանին առջեւ կը գտնուին։

(Շարունակելի)

կան հնութեանց սրահը, որուն սալայատակը չէ ամբողջացած տակաւին։ Հոն զետեղուած են բիւզանդական ճարտարապետութեան եւ քանդակագործութեան բեկորներ, որոնց մէջ աչքի կը զարնէին հետաքրքրաշարժ արձաններ, քանդակներ, նկարներ են։

Ապա Ս. Պատրիարքը առաջնորդուեցաւ Համտի պէյի յարկը, ուր պատուասիրուելէ ետքը այցելեց Չինիլի Քէօշկի հնութիւնները։ Հոն դրան երկու կողմերը շարուած են հռոմէական, բաբելական, բիւզանդական, յունական, փիւնիկեան արձաններ, կիսանդրիներ, որոնց մէջ հետաքրքրական էր մանաւանդ արձանը փիւնիկեան Հերակլէսի, որ առիւծ մը կը յօշոտէ։ Սոյն արձանը վերջէն աղբիւր վերածուած է, որուն ծորակին անցքը յայտնի կ'երեւի դեռ։ Դրան ճակատը յախճապակիով զարդարուած է։ Շէնքը բաժնուած է քանի մը սրահներու, որոնք մէկը միւսէն աւելի անգին հնութիւններ կը պարունակեն, ինչպէս Աղրիանոս կայսեր արձանը, Սողոմոնեան տաճարին պատին մէկ քարը՝ յունական արձանագրութեամբ, որով կ'արգիլուէր օտարներու տաճարին՝ սոյն նուիրական յարկին քովէն անցնիլ։

Համտի պէյ հաւաստեց թէ ամէն տարի Ամերիկայէն և Եւրոպայէն բազմաթիւ հնագէտներ յատկապէս կուգան միայն այդ քարը տեսնելու համար։ Նաեւ Սելովմի (Երուսաղէմ) աւազանին պեղումներէն գտնուած Եբրայեցերէն արձանագրութիւն մը՝ որ մեզի հասած են հին գրուածքը կը նկատուի։ Ս. Պատրիարքը իբրեւ կրօնական հնութիւն մը, մանաւանդ ուշադրութեամբ աչքէ անցուց զայն եւ ինք ալ իր կողմէ տեղեկութիւններ աւելցուց։

Ցետոյ հրաժեշտ առնելով Ս. Պատրիարքը իր գոհունակութիւնը եւ մասնաւոր շնորհակալութիւնը յայտնեց Համտի պէյի և Ոսկան էֆ.ի, եւ չըսենք թէ Կայս. Հնութեանց Թանգարանին այս նախանձելի վիճակը, շնորհիւ Վեհ. Կայսեր, Համտի պէյի անձնուէր գործունէութեան արդիւնքն է։ Ս. Պատրիարքը ժամը 8ին վերադարձաւ Բերա, իր բնակարանը։

Առաջին անգամն է որ Հայ Պատրիարք մը կ'այցելէ Կայս. Հնութեանց Թանգարանը։

Տ. ՏԻՄՈԹԷՈՍ ԵՊՍ. ծերունազարդ եկեղեցականը որ անպաշտօն Պոլսոյ մէջ կը գտնուի, Կրօն. Ժողովոյ նախորդ օրուան նիստին ներկայանալով յայտնեց թէ անձնական գործով հարկադրուած է ժամանակ մը Պալըքէսիր երթալու, և աւելցուց թէ իր նիւթական անպաստ վիճակին պատճառաւ Երուսաղէմի տնօրէն ժողովը չէր ընդունած զինքը իբրեւ նախկին և բազմաչխատ միաբան մը որ մինչև Հալէպ ալ գացած է նուիրակութեան կարեւոր պաշտօնով մը։ Կրօն. Ժողովը պէտք եղած արտօնութիւնը տալէ յետոյ, Տ. Տիմոթէոս եպս. աւելցուցած է թէ ի ներկայութեան Ս. Պատրիարքին եւ ժողովականաց պարտք կը զգայ յայտարարելու որ իր ունեցած բոլոր գոյքերը իր մահուընէն յետոյ պէտք է յանձնուին Ազգ. Հիւանդանոցին։ Ժողովը գոհութեամբ ընդունելով այդ յայտարարութիւնը, յանձնարարած է իրեն, որ բոլոր ունեցածներուն մէկ ցուցակը պատրաստելով ներկայացնէ Պատրիարքարան, օրինական արձանագրութիւնը և գործողութիւնը կատարուելու համար։ Տ. Տիմոթէոս եպիսկոպոս ընդունած է այս առաջարկութիւնը։

Շ. ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ մէջ ալ հանդէսով տօնուեր է Ս. Էջմիածնայ հաստատութեան 1600 ամեակը։ Յունիս 8ին ի ներկայութեան մեծ բազմութեան, առաջնորդ Տ. Սմբատ Ծ. Վ. Սաատէթեան Ս. Պատարագ մատուցեր եւ մեղեդիի ժամանակ, Տ. Վաղինակ Վ. հրաշափառով Պատրիարքական կոնդակը կարդացեր է։ Առաջնորդ Հայրը քարոզ մը խօսելով նախ Ս. Գր. Լուսաւորչի կենսագրութիւնը ընելէ վերջ, մանրամասնաբար խօսեր է Ս. Էջմիածնի հիմնարկէքին վրայ եւ բարեմաղթութիւններ ըրեր է Վեհ. Սուլթանին արեւշատութեան համար։ Նոյնպէս մաղթանքներ ըրեր է Ս. Հայրապետին համար։ Քարոզէն վերջ հոգեհանգիստ կատարուեր է հանգուցեալ Հայրապետաց համար եւ ապա առաջնորդարանին մէջ ընդունելութիւն է պաշտօնական անձերու եւ ուսուցիչներու շնորհաւորութիւնները։

ՍԻՍԷՆ կը գրեն «Մոնիթէօր»ի.— «Յուն. 2ին մայր եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւորապէս տօնուեցաւ Ս. Էջմիածնայ 1600ամեակը։ Ամեն. Տ. Սահակ Բ. Կաթողիկոս, որ բնաւ առիթ չի կորսնցըներ հոգեւորապէս մխիթարելու իր հօտը, օրուան առթին վրայ քարոզ մը խօսեցաւ, եւ աւարտեց իր քարոզը մաղթանքներ ընելով Վեհ. Սուլթանին կենաց համար։»

ՄԵՐ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԷՆ Հերմէս, որու Հայ-Բողոքականաց գործերուն վերաբերեալ գրութիւնները շահագրգռութեամբ կը կարդացուին, հաճոյքով կ'իմանանք թէ այս անգամ երկու մրցանակներ ստացեր է։ Առաջին մրցանակն է ընկուզէ զարդարուն սնտուկ մը, որ տրուած է իրեն [illegible] ծարանի մը կողմէ, Ս. Գրոց 17 գիրքերուն դէպքերուն շարքը գրել առաջարկուած և Հերմէսի այդ աշխատութիւնը շատ գնահատելի գտած ըլլալուն համար։ Երկրորդ մրցանակն ալ Ամերիկեան գեղեցիկ գրիչ մըն է զոր Հերմէս ստացած է իր գրած մէկ վիպակին համար։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ արտասահման գտնուող բարեսէր ազգային մը ի յիշատակ իր հանգուցեալ հօր, որդւոյն և ազգականաց, Հաստատութեանս Ս. Փրկչի մատրան մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն եւ պատարագ մատուցանելու համար բարեհաճած է 10822 ղշ. նուիրել Հիւանդանոցիս։

Նոյնպէս Բարիզաբնակ ազգայիններէն Ազն. Տիգրան Խան Բէլէկեան, ըստ իր բարի սովորութեան, այս տարի եւս բարեհաճած է նուիրել Հիւանդանոցիս 300 ֆրանք։

Զայսոսիկ ծանուցանելով, Հոգաբարձութիւնս կը փութայ ներկայիս իւր խորին շնորհակալիքը յայտնել նոյն ազնիւ նուիրատուաց, որոնք, ինչպէս ամէն առթիւ, նոյնպէս եւ այս անգամ ինքնաբերաբար օժանդակած են բազմակարօտ Յարկիս, ի մխիթարութիւն համայն պատսպարելոց։ (Կնիք)

ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ ԿԱԹՈՂ. ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՆՈՐ ՀԵՂԻՆԱԿԸ

Վանէն պատահական թղթակից մը կը գրէ մեզ.—

Խաչիկ էֆ Լեւոնեան, ծանօթ բանասէր գրագէտը, այժմ դատ բացած է, առաջնորդարանի դիմելով և 20 ոսկի փրաւ դնելով, «Մանզումէ»ի 626րդ թուոյն մէջ իր դէմ երեւցած անուանարկիչ գրութեան մը հեղինակին դէմ, որ նոյն թերթի տեղւոյս թղթակիցն է։ Այս պարոնը արդէն ժամանակէ մը ի վեր կը ջանայ արատաւորել այս ու այն, գործիք ըլլալով մէկ քանիներու ձեռքը, լոկ քինախնդրական դիտումներով։ Նոյն թերթն իբր զրպարտ կ'ամբաստանէ Խաչիկ էֆ. Լեւոնեանը, որ վերջերս իր «Աղթամարայ Կաթողիկոսաց Պատմութիւն» անուն հմտալից երկը Իզմիրեանց մրցանակի յանձնաժողովին ղրկած է, Յիշեալ թղթակիցն գրածին նայելով, Խաչիկ էֆ. իբր թէ ընդօրինակած է իր գործը հանգուցեալ Փիրղալէմեան Ղեւոնդ Վ.ի համանուն գործէն, ինչ որ բացարձակապէս սխալ է, վասնզի յիշեալ վարդապետը այսպիսի գործ մը չէ թողած հոս, և իրազեկներ կը հաւատեն թէ այդպիսի պատմութիւն մը (խիստ համառօտ) յիշեալ վարդապետի մէկ քանի ձեռագիրներուն հետ կը գտնուի եղեր Կ. Պոլիս ծանօթ եկեղեցականի մը քով։ Խաչիկ էֆ.ին ձեռքը անցած են սոյն վարդապետին հաւաքած ձեռագիր գիրքերու յիշատակարաններէն մէկ քանի էջեր միայն, որոնցմէ, ինչպէս նաեւ ուրիշ շատ մը աղբիւրներէ օգտուած ըլլալը արդէն ինք խոստովանած է իր գրքին յառաջաբանին մէջ։ Խաչիկ էֆ. այս տեսակ ծանր աշխատութիւն մը պատրաստելու համար, բնականաբար շատ մը աղբիւրներու պէտք պիտի ունենար, և ահա ասոր համար չորս հինգ տարիէ ի վեր երկար ուղեւորութիւններով պըտըտած է Աղթամարայ բոլոր թեմերու եկեղեցական հնութիւնները և ձեռագիրները։

Ռ. ԽՄԲ.— Այս տողերը հրապարակ ելլելէն մէկ քանի ժամ վերջ Պ. Լեւոնեանի գործը կը վարձատրուէր Սահակ Մեսրոպեան գրական Յանձնաժողովէն։ Ասիկա արդէն ամէնէն գործնական հերքումն է առաւօտեան թերթի մը շահադիտական նկատումներով հաղորդած սուտ ու սխալ տեղեկութիւններուն։ Իզմիրեանց յանձնաժողովը այնպիսի տարրերէ կը բաղկանայ, որոնք խաթեր համար մարդ չեն վարձատրեր, և այդ անդամները ապահովաբար չեն ալ ճանչնար թէ ո՞վ է Լեւոնեանը, գիրքը քննող Հ. Ասատուր էֆ. ալ պատճառ չունի բնաւ այս ու այն գոհացնելու համար նպաստաւոր տեղեկագիր տալու ոեւէ անարժէք գործի. այս պարագաները միացած՝ կը հերքեն ինչ որ գրուած է այդ հեղինակութեան դէմ։ Լեւոնեանի այս աշխատութիւնը բանաստեղծութիւն չէ, այլ բանասիրական հետազօտութիւն մը որ իր աղբիւրները պէտք է ունենայ և այս բան բնական բան մըն է որ յանիրաւի խծբծանքի առարկայ եղաւ։ Բարեբախտաբար, պաշտօնական մարմինը գործնականապէս ցոյց տուաւ թէ բոլորովին կողմնակալութենէ(?) զուրկ են այդ աննպաստ հրատարակութիւնները։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

8 Յուլիս 1903

Ֆրանս. %	(3% Français)	97.67
Ըէժի	(Tab. Turcs)	387.
Գօնսօլիտ	(R Turque D)	32.
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	126
Պանք Օթթ	Banque Ott (Գ.Կ.)	590.
Թրանսվալ	(Transwal)	118.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՅՑՈՒՄ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ԶՕՐՔ ՀԱՄԱԽՄԲԵԼՈՒ ԱՆՀԻՄՆ ԶՐՈՅՑ

Թէեւ իմացուած է որ Ղալաթիոյ սակարանին մէջ զրոյց տարածուած է թէ Օսմ. զօրքերը իբր թէ պուլկարական սահմանագլուխը կը ղրկուին, բայց Պուլկարիա իր գերիշխան պետութեան հանդէպ գտնուած չըլլալով այնպիսի ապստամբական ընթացքի մը մէջ, որու համաձայն պէտք ըլլայ զօրք համախմբել նոյն սահմանագլուխին վրայ, հետեւաբար զուտ յերիւրանք մըն է Օսմ. կառավարութեան կողմէ սահմանագլուխը զօրք ղրկուած ըլլալու զրոյցը, եւ բացարձակապէս անհիմն է սահմանագլուխ զօրք համախմբուիլը։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՑՈՒՄՆԵՐՈՒ (ֆէրաղ վէ ինթիգալ) համար Տէֆթէրխանէի վարչութեան ստացած գումարները զեղչուելու առթիւ, որոշուած էր նաեւ որ ասկէ վերջ երբ պարզ սենէտներով կալուածական առուծախ ըլլայ և այդ կարգի գործողութիւններէ դատ ծագի, դատարանները չլսեն առանց օրինական փոխանցման՝ պարզ թուղթերով եղած այդ կարգի վաճառման դատերը։ Դատական Նախարարութեան Ժողովը, այս անգամ իրեն եղած հարցման մը պատասխանելով գրած է թէ, Կայս. Իրատէով եղած այս կարգադրութենէն առաջ տեղի ունեցած պարզ սենէտներով կալուածական առուծախերու դատերը կրնան քննուիլ դատարաններու առջև. իսկ եթէ այդ կարգի վաճառումները Կայս. Իրատէին հրատարակութեան թուականէն յետոյ տեղի ունեցած ըլլալով, առաջ կատարուած ըլլալու պէս կը ներկայացուին, դատարանները կը քննեն գործը և այդ կարգի մարդոց նկատմամբ պէտք եղած անօրինութիւնը կ'ընեն։

ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ.—Ռուսական դեսպանատունը Բ. Դրան յանձնած է Ռուսիոյ Վեհ. Ջարին մէկ գիրը՝ մատուցանելի առ Վեհ. Սուլթանն, և ծանուցանող որ Մեծ-Դուքս Կոնսթանթին Կոնսթանթինովիչ զաւակ մը ունեցած է։

ԸՆԴՀ. ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայած ըլլալով բոլոր պաշտօնատուններու ամսաթոշակ մը բաշխել, Ելմտական Գանձը մէկ քանի օրէն պիտի սկսի այդ բաշխումին։

ՓՈՂՈՑՆԵՐՈՒ ՈՌՈԳՈՒՄԸ.—Քաղաքապետութիւնը տարեկան 5000 ոսկի կուտար Տէրքոսի ջուրի ընկերութեան, մայրաքաղաքիս փողոցներու ոռոգման համար, ինչպէս նաեւ ուրիշ յարակից ծախքեր ալ կ'ըլլային։ Վերջերս սակայն Քաղաքապետութիւնը իր կատարած քննութիւններէն հաստատած է թէ շատ աւելի խնայողական պիտի ըլլայ Քեաղըթխանէի ձորին յարմար վայրերուն մէջ մեքենաներ զետեղել և խողովակներու միջոցաւ ջուր բերել տալով՝ մայրաքաղաքիս փողոցները ջրել։ Այս մասին ի գիր առնուած մազպաթան Բ. Դրան մատուցուած ըլլալով, անկէ ալ Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին յանձնուած է. Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան Ա. քարտուղար Ֆրէնկիա էֆ՝ եղած յանձնարարութեան համաձայն մեքենաներու և խողովակներու համար յատակագիծ մը պատրաստած է, և գործին համար բանակցութիւնները սկսած են։ Քաղաքապետութիւնը առջի օրուընէ իր կողմէ սկսած է ջրել տալ փողոցները։

ԿԵՍԱՐԻԱՅԷՆ ՍԸՎԱԶ մեծ ճամբուն շինութիւնը աւարտած եւ բացումն ալ կատարուած է, որուն ներկայ գտնուած է նաեւ նահանգին կուսակալը։ Այս ճամբան ունի գրեթէ 8000 մեդր երկայնութիւն։ Շինութիւնները 50 օր տեւած են։ Որովհետեւ առաջուան ճամբէն երթեւեկութիւնը շատ դժուար կ'ըլլար, այս անգամ նոր ճամբուն ուղղութիւնը փոխուած և ըստ այնմ շինուած է։ Սրվազի, Տրապիզոնի, Մամուրէթ-իւլ-Ազիզի և Սամսոնի ճամբաներուն եւս բացումը պիտի կատարուի մօտ օրէն։

ՌՈՒՄԷԼԻՈՅ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—«Էնտէբանտանս Պէլժ» յօդուածի մը մէջ ըսելէ ետքը թէ Վեհ. Սուլթանին կողմէ Ռումէլիի նահանգներուն մէջ գործադրուիլը հրամայուած կարգապահական միջոցները լաւագոյն արդիւնքներ ունեցած են, պուլկար աւազակները՝ նուաճուած են եւ յիշեալ նահանգներուն մէջ խաղաղութիւնը կատարեալ է, յայտնած է թէ Օսմ. զինուորները իսկոյն բոլորովին առաջքը պիտի առնեն ու խափանեն ինչ դէպք որ պատահելու ըլլայ Պալքաններուն մէջ։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ վարչութեան Մայիս ամսուան հասոյթներու ցուցակէն կ'երեւայ որ ասոնք 161,417 Օսմ. ոսկի եղած են, մինչ անցեալ տարուան միեւնոյն ամսուան մէջ 127,369 ոսկի եղած էր։ Թողեալ հասոյթները 7402 ոսկիի չափ յաւելուած մը կրած են. այսինքն 103,457 ոսկի եղած, անցեալ տարւոյ Մայիս ամսոյ 96,052 ոսկիին դէմ։ Եւ ծխախոտի տասանորդը 13975 ոսկիի յաւելուած մը կրած է, այսինքն՝ 45,292 ոսկի եղած է, 31,317ի դէմ։ Այս տարուան հասոյթներու մէջ երեւան եկած յաւելման միացեալ մասը առաջ եկած է Արեւելեան Ռումէլիի հարկին ի հաշիւ եղած վճարմամբ։ Ելմտական տարւոյ Ա. 3 ամիսներուն ամբողջական հասոյթը եղած է 569,906 այսինքն 1902ի Ա. եռամսեայէն 87,206 ոսկի աւելի։ Հանր. Պարտուց վարչութիւնը 188,554 ոսկի յատկացուցած է Օսմ. Սէրիներու եւ Ռումէլիի Երկաթ. Թուղթերու գնման։ 28,582 ոսկի յատկացուցած է օտար երկիրներու մէջ փոխելու պարտուց եւ Ռումէլիի Երկաթուղոյ պարտաթուղթերուն։ 42,766 ոսկի՝ Վարչութեան, եւն.ի ծախքերուն։ Իսկ մնացած գումարը 310,002 Օսմ. ոսկի ի պահ դրուած է Օսմ. Պանքան եւ Կեդր. Վարչութեան արկղին մէջ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ նորընտիր Ընդհ. Տնօրէն Պ. Տըֆէ հասած է թողլով(?) իր կարեւոր պաշտօնները՝ Օսմ. Պանքային Ընդհ. Տնօրէնութիւնը ստանձնելու համար։

ՁԵՌՆՀԱՍ ՊԱՇՏՕՆԱՏՈՒՆՆԵՐ հրահանգ ստացած են փութացնելու վաւերացման յանձնակերպութիւնները ֆրանսական հաստատութեանց՝ որոնք պաշտօնապէս ճանչցուած չեն ցարդ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Բարձր. Խորհրդոյ որոշմամբ, 1903 Յունիս 26էն (Ը. Տ.) սկսեալ, Լիբանանու ժամանումները 5 օրուան քարանթինայի պիտի ենթարկուին, ինչպէս նաեւ հանձնախմբի ու մաքրու զննման կանոնագրին տրամադրութեանց։

Ներկայիս Սուէզի ժամանումներուն դէմ գործադրուող միջոցները՝ առջի օրուընէ սկսեալ ջնջուած են, և անոնց տեղ բժշկական քննութիւն հաստատուած է։

ՎՃՌԱԲԵԿ ատենի պատժ. ճիւղը հաստատած է Կեսարիոյ նախագահ ատենի պատժ. ճիւղին տուած այն վճիռը՝ որով 3ական տարուան թիապարտութեան կը դատապարտէին Հասան, Իսմէթ և Շապան անուն անձերը, որոնք բանալի յարմարցնելով բացած էին Կեսարիացի Յակոբ Հանաճեանի տունը և կարասիներ գողցած։

ԾԽԱՆՆԵՐԸ ՄԱՔՐԵԼՈՒ մենաշնորհի խնդրանք մը գրած էինք առաջ, որ եղած էր օտար ընկերութեան մը կողմէ։ Այս տեսակ արտօնութիւն մէկ քանի տարի առաջ Օսմ. ընկերութեան մը տրուած ըլլալով, այս վերջինը Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարութեան դիմած է, ըսելով որ նախապատուութիւնը իրենն է։

ՊՈՒԼԿԱՐ Թերթերը կը ծանուցանեն թէ Սիլիսդրէի և Թիրրանի կառավարիչները՝ Պ. Պ. Բոզով և Շիշքով պաշտօնանկ եղած են։ Պ. Տօքթէորոֆ յաջորդած է Պ. Բոզոֆի։

—Պուլկար բանակին սպայակոյտի պետը զօր. Բաքրիքով(?), որ նախկին պատերազմական նախարար էր, հրաժարական տուած է առողջական պատճառներով։

ԶԱԹԱԼՃԱՅԻ ոստիկան-զինուորներու վաշտին վրայ 80 հոգի եւս պիտի աւելնան։

ԱԹԷՆՔԻ ցուցահանդէսի պաշտօնաթերթը կը գրէ թէ յունիս 27ին դէպի մայրաքաղաքս մեկներ է Պ. Կիւսթով(?) Պէկուէն, հոս զեղչուած գինով ճամբորդութիւն մը կազմակերպելու ծրագրով՝ Աթէնքի ցուցահանդէսը այցելողներուն համար։ Այցելողները 6 օր Աթէնք պիտի մնան, և պիտի իջեւանին մասնաւոր պանդոկի մը մէջ։ Պոլսեցի ճամբորդները լաւ շոգենաւով մը պիտի երթեւեկեն։ Զափիոնի պալատան մէջ նկեղ ընդունելութիւն մը վերապահուած է ճամբորդներուն։ Այս ճամբորդութիւնը տեղի պիտի ունենայ յուլիս 3/16ին, Ա. կարգի ուղեւորներուն համար՝ 8 Օսմ. ոսկի, Բ. կարգի՝ 6½ ոսկի, մէջը ըլլալով ճամբորդութիւն, երդուդարձ, Աթէնք մնալը եւն։

ՈՃԻՐ, ԱՐԿԱԾ ԵՒԼՆ.

ՀՐԶԻԳՈՒԹԻՒՆ.—Երկուշաբթի գիշեր Բերայի մէջ պատահած հրդեհին մասին կատարուած քննութիւններէ կը հասկցուի թէ հրդեհը դիտմամբ ձգուած ըլլայ։ Սանթոյի հրկիզեալ տան քովը՝ սպանդանոցին կողմը քարիւղի հոտ մը զգացուած և տեսնուած է որ Սանթոյի տան միջնայարկի սենեկին դարակին մէջ գտնուող լաթեր եւ քուրջեր, ինչպէս նաեւ ուրիշ առարկաներ քարիւղոտուած են, որոնց ամէնքը առջի գիշեր Բերայի կառավարչատունը տարուեցան։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Առնաւուտգիւղի Այազմա թաղին մէջ բնակող Բերրանի ազգականը Անտոն՝ որ Բերա, Գալաթիոյ(?) ծը քուլլուքը կը բնակի, կիրակի օր Բերրանի տունը երթալով, անոր բացակայութենէն օգտուած, և սնտուկէն 37 ոսկիի գումար մը առնելով փախած է։

—Պրուսայի Հայ-հռոմէականաց առաջնորդ Տ. Յարութիւն եպիսկ. Ճամճեանի Պրուսայի ամարանոցը անցեալ օր գողեր մտնելով կարի մեքենայ մը տարած են։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն բացած է։

ՈՃԻՐ.— Թիրէ գիւղաքաղաքին մէջ Ալի անուն մէկը անցեալ օր գերեզմաննոցի մը մօտը ուրիշ Ալիի մը 6ամեայ աղջկան Խատիջէի կը հանդիպի և դանակը անոր փորը մխելով՝ կը մեռցնէ զայն։ Ալի ձերբակալուելով յայտարարած է թէ քիչ մը «էսրար» առած ըլլալով քէյֆ եղած էր, և ճամբան աղջիկը իրեն նախատական խօսք մը ընելուն համար բարկացած եւ վիրաւորած է զայն։ Կ'ըսուի թէ Ալի ուզած է պատիւը բռնաբարել սպանեալ աղջկան, և անոր ընդդիմութեան վրայ սպաննած է զայն, ինչպէս նշաններ ալ կան եղեր աղջկան դիակին վրայ։

ՀՐԴԵՀ ՄԸ այրեց երկուշաբթէն եւրեքշաբթի գիշեր, Իզմիրի Յունաց «Քալիթէա» աղջկանց վարժարանը։ Դաստիարակուհիները յանկարծակիի եկած իրենց քունին մէջ, միայն շապիկով մը հազիւ կրցած են փախչիլ։ Շէնքը ապահովագրուած էր 800 ոսկիի։

ԵՂԵՌՆԱԳԱՏ Ատեանը երէկ 4 տարուան բանտարկութեան դատապարտեց Գարահիսարցի վաճառատան պահնորդ Սէլմանը, որ Ղալաթիա, չիտակ ճամբուն վրայ, Շիրմենի Վիրժինի պարահանդէսին մէջ սպասարկու Սոֆի անուն կինը սպաննելու մօտ վիրաւորած էր մէկ քանի տեղէ։ Ոճրագործը դատապարտուեցաւ նաեւ 950 ղշ. վճարելու՝ իբր դարմանումի ծախք։

ՏՂՈՒ ԳՈՂ.— Պատժ. վերաքննիչ ատեանը 3 ամսուան բանտարկութեան դատապարտեց Միքէլ անուն մէկը, որ Ղալաթիա, Թրամուէյի ճամբուն վրայ Վահրամ անուն հնգամեայ տղեկ մը առնելով իր հեծած ձիուն վրայ նստեցուցած և փախած էր, բայց յետոյ Թագսիմի մէջ ձերբակալուած։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Գոնեայէն կը հեռագրեն թէ յունիս 23ի գիշերը ժամը 4-4ուկէսին Բիլվաճի մէջ՝ զօրաւոր և Գարա Աղաճի մէջ՝ թեթեւ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են։

ՕՍՄ. ՋԱՒԵՇՏԱԽՈՒՄԲԸ
ՄԷՕՀԻՒՐՏԱՐԻ ՄԷՋ

Օսմ. կատակերգակ զաւեշտախումբը, տնօրէնութեամբ Պ. Ա. Մ. Մնակեանի և առաջնորդութեամբ Պ. Զաֆրասսի, անցեալ շաբթու Մէօհիւրտարի Թատերասէր հասարակութեան զարգացած դասին կողմէ գտած համակրալից գնահատումէն քաջալերուած այս ուրբաթ գիշեր պիտի տայ զուարճալի երեկոյթ մը։ Ներկայացուելիք Թատերախաղն է

ՏԻԿԻՆ ՄՕՆԿՕՏԷՆ
կամ
ՎԱԽԿՈՏ ԷՐԻԿԸ

քրքջալիր ու աշխարհահռչակ Գոմետիպտրֆը, որուն առջեւ ամենալուրջ ու ամենայոռետես մարդը անգամ չի կըրնար քահքահները զսպել։

⁂ Ուրբաթ օրը ցերեկոյթ Գատըգիւղի մէջ

ԼԸ ԲԱՐՖԷՕՄ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՊԱՊԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

ՀՌՈՄ, 7 յուլիս.—Նախարարաց Խորհուրդը այս առտու գումարուելով, որոշեց յետաձգել Իտալիոյ Թագաւորին Բարիզ այցելութիւնը, Պապին հիւանդութեանը պատճառաւ։ Այս որոշումը կէս օրէն վերջը մատուցուեցաւ Վիքդոր Էմմանուէլ Թագաւորին։

—Պապին վիճակը կայուն է, բայց միշտ ծանր։ Լանջամաշկին մէջ ջուր գտնուելուն համոզում գոյանալով, բժշկական գործողութիւն կատարուելով ծակուեցաւ։

—Բժշկական վերջին տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ տկարութիւնը թեթեւ կերպով աւելցած է. բաղկերակի զարկը հազիւ զգալի է եւ շնչառութիւնը աւելի արագ։

—Ժամը 6ին հրատարակուած տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ Պապը այս գիշեր հանգիստ էր, քիչ մը սնունդ առաւ, և թերեւս պիտի կրնայ անցընել այս օրն ալ։ Ընդհակառակն ժամը 9.20ին հրատարակուած տեղեկագիր մըն ալ կ'ըսէ թէ յուզեալ եւ անքուն գիշեր մը անցուցած է, բայց յետոյ վիճակը բարւոքուած է քիչ մը։ Տքդ. Մաձձոնի յայտարարած է թէ Պապը տակաւին երեք օր ապրելու չափ ուժ ունի, եթէ անակնկալ մը չպատահի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Քաղաքապետարանին մէջ տրուած հացկերոյթի միջոցին, լորտ քաղաքապետը բաժակաճառին մէջ ըսաւ թէ Անգլիա մեծապէս կը բաղձայ խաղաղութեան պահպանման և Ֆրանսայի հետ բարեկամական սիրալիր յարաբերութեանց մշակման։ Պ. Լուպէ իր պատասխանին մէջ բաղձանք յայտնեց Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ միջեւ մտերմական համաձայնութեան մը։

ԱԹԷՆՔ.— Կարգ մը գումարումներ եղան մասնաւորապէս Պելոպոնէսի մէջ, Կորնթոսի չամիչներու մենաշնորհին ի նպաստ։ Կառավարութիւնը կարգապահական ազդու միջոցներ ձեռք առաւ։ Պ. Թէոթոքիս հեռաձայնով դահլիճին հրաժարականը մատոյց թագաւորին։

ԼՈՆՏՈՆ.—«Սթանտարտ» Թէնճէրէն կ'իմանայ թէ նոյն քաղաքին ռուսական շրջանակներուն մէջ՝ ըսուածին նայելով, Ճարօն զօրքերը շարժուն վիճակի մէջ կը դնէ։

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Երեսփ. ընտրութիւնները Սեպտ. 8|21ին պիտի կատարուին, եւ նոր Սքուբչթինան պիտի գումարուի Հոկտ. 1ին։

ՎԻԷՆՆԱ.—Ֆրանց—Եօզէֆ կայսրը ինքնագիր նամակ մը ուղղեց վարչապետ Պ. Քէօրպէրի, որով կը մերժէ անոր հրաժարականը, շնորհակալութիւն կը յայտնէ անոր թանկագին ծառայութեանց համար եւ կը յայտարարէ թէ ապագային անոր աւելի կարեւոր ծառայութեանց պէտք ունի։ Պ. Քէօրպէր երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ կայսեր հետ։

—Ֆրանց-Եօզէֆ կայսրը վաղը Իշլ կ'երթայ, ուր պիտի մնայ ամբողջ ամառը։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ՊԱՊԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

ՀՌՈՄ.—Գիշերը Պապին վիճակին մէջ երեւան եկած բարելաւումը դադրեցաւ առտուն։ Պապին վիճակը շատ ծանրացած է։

ԼՈՆՏՈՆ. — Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէ յաճախակի տեսակցութիւններ ունեցաւ ներկայիս պաշտօնի վրայ եղող անգլ. պետական մարդոց հետ։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

Երէկ առաւօտ Ղալաթիոյ Սակարանին մէջ քօնս.ը 34 ղշ. 37 փր.ի եւ երկաթուղին 127 ֆր.ի բացուած էր, բայց շատ չանցած գիներու վրայ անակնկալ անկում մը յառաջ գալով, քօնս.ը իջաւ մինչեւ 33 ղշ. 23 փր.ի եւ երկաթուղին 121 ֆր.ի։ Վաղանցուկ բան մը եղաւ սակայն ասիկայ, եւ ինչպէս քիչ մը վարի գիներէն կ'երեւայ, թէ՛ քօնս.ը եւ թէ երկաթուղին բարձրացումներ ունեցան նորէն, եւ բաւական ելեւէջներէ վերջը երէկ իրիկուն սակարանը գոցուեցաւ՝ քօնս.ը 34 ղշ. 15 փր. եւ երկաթուղին 124.25 ֆր. գիներով։ Ընդհանուր կարծիքը այն է որ գիները պիտի բարձրանան նորէն։

⁂ Լուր կայ թէ երէկ առտուան գիներու յանկարծական շատ կարեւոր ելեւէջին պահուն 3-400,000ի չափ առպիթռաժի գործ եղած է մէկ քանի վայրկենի մէջ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		34.15
Ամենէն բարձր գինը		34.37
Երէկուան վար գինը		33.22
ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ		
Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	124.25
Երէկուան բարձր գինը		127.
» վար »		121.
Քարաֆ	»	501.—
Էմփրիւնթ Քրէտի Ֆօնսիէ	»	266.50
Լոթիւմ	Ֆր.	84.
Շիրքէթը Խայրիյէ	Լ. Օ.	30.
Պանք Նաս. Կրէտ.	Ֆր.	421.50
Թրամվայ բաժնեթուղթ	Լ. Օ.	6.15
» պարտաթուղթ	Ֆրք.	482.
Թրանսվալ	Ֆր.	115.
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ		
Մէճիտիէ արծաթ	ղշ.	108.04
Անգլիական ոսկի		109.38
Ֆրանսական ոսկի		87.20
Քրիմից		51.05
Բոլ		89.25
Ռուսի թղթադրամ		8.61
Լոնտոն 3 ամիս		110.20
Բարիզ		22.76

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ 8 Յուլիս	
Քրէտի Լիոնէ	1114.
Իտալ. Ռանթ	102.15
Օսմ. Մաքս	482
ՊԵՐԼԻՆ 8	
Ռում. Երկթ.	133.
Ռուբլի (100ը)	216.10
Փոխանակագիր Լոնտոնի վրայ	20.27

ՀԱՄԻՏԻՑԷ ՖԷՍԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Ֆէրիքէօյի մէջ, մեր հաստատած ֆէսի գործարանին արտադրած ֆէսերը շատ գեղեցիկ են, և երբ մրջուին, առանց կրակի չորցուելով, բոլորովին նոր երեւոյթ մը կը առնուն։ Մեր նպատակը արդէն ապէս կրնանք աւիտիլել.— Մրջիլ արտասահմանէն եկած ֆէսերուն հետ՝ չափազանց ժամն ծախելով, մեր գործարանը յատակ տանիլ, և այս պայմաններուն մէջ քիչ չտեղ գոհ ըլլալ։ Համիտիէ ֆէսի վաճառման կեդրոնատեղին է.—

Պոլիս, Պահչեգաբուհ, Թրամվէյի ճատտեն, 21 թիւ խանութը։

Գործարանս առին վաճառատունէն զատ, կ. Պոլսոյ մէջ ուրիշ վաճառատուն չունի։ Մեր յարգոյ յաճախորդները միշտ վաճառատան մէջ կրնաք գտնել ամէն տեսն իրենց ճաշակին հան մեծամա չատ գեղեցիկ ֆէսեր, որոնց հետեւեալ գիներով կը վաճառուին։ Ասկէ առաջ 13 ղրշ.ի ծախուած մէկը աբլաղով ֆէսերը 8½ ղշ.ի։ — 10 ղրշ.ի ծախուած մէկը կրկնակ ֆէսլիները՝ 7 ղշ.ի,—8 ղշ.ի ծախուած մէկը խոբրով ֆէսերը՝ 5½ ղշ.ի։—5 ղշ.ի ծախուած մէկը տիպիքով ծածկուած ֆէսերը՝ 4 ղշ.ի։ Անոնք որ Համիտիէ ֆէսի գործարանին ֆէսերէն հատ մը առնելով դործածեն, մէկ կողմէն հատ մը արտասահմանի ֆէսերը առնելով չպատիը 2-3 անգամ կաղապարել տալու ձանձրոյթէն և աւելորդ ծախքէն կ'ազատին, և միւս կողմէ ալ գեղեցիկ ու դիմացկուն ֆէսեր գործածելու առիթը կ'ունենան։

Անոնք որ կը փափաքին Պոլսոյ մէջ զանազան տեղեր խանութներ քանալով մեր ֆէսերը վաճառել՝ պէտք է դիմեն Գաթըրճօղլու Խան թիւ 52, 53, 54 սենեակները, վաճառականութեամբ զբաղող Նազարէթ և Մինրան Մուրատեան եղբայրներուն, որոնք գործարանիս առեւտրական գործերով կը զբաղին։

Համիտիէ ֆէսի գործարանը՝ Օսմ. կառավարութեան բոլոր քաղաքներուն և գաւառներուն մէջ գործակալներու և յաճախորդներու պէտք ունենալով, 27 ղշ.նոց թղթադրոյշ ղրկողներուն անմիջապէս 5 ֆէս և գործարանիս վաճառման կանոնները պարունակող ցանկը պիտի ղրկուին։

Մեր հասցէին եկած նամակներուն պատասխանները անմիջապէս կը ղրկուին։ Թէ՛ կ. Պոլսէ և թէ Օսմ. կառավարութեան ամէն կողմերէն առնուած յանձնարարութիւնները մէկ տեսակին վրայ 50 հատէն պակաս չեն ընդունուիր։

կ. Պոլսոյ մէջ ալ փոքրաքանակ ապրանք ծախող վաճառատունս 1էն մինչեւ 20 հատ կրնայ ծախել։

90-58

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

ՄԵՆ ՀԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ պատրաստ և չափս վրայ հանդերձներու, կ. Պոլիս Սուլթան Համամ, Հավուզը խանի մօտ, թիւ 25։

Այս վաճառատան հիմնադիրն, Արտակ Մօսիկեան, տարիներէ ի վեր, իր ուղղամտութեամբ յաճախորդներուն վստահութիւնը և համակրութիւնը գրաւած ըլլալով և փափաքելով իր գործառնութիւնները աւելի ընդարձակել, իրեն ընկեր-եղբայր առած է Վահան Տամլամեան անուն փորձառու երիտասարդն։ Երկու ընկերները պիտի աշխատին, պիտի չխնայեն իրենց բազմաթիւ յաճախորդներու գոհունակութեանն արժանալու և իրենց նշանաբանն պիտի ըլլայ՝ ճշդապահութիւն և ազան ծախել շատ ծախելու համար, ինչ որ ասկէ առաջ Արտակ Մօսիկեանի ուխտն էր։ Վաճառատան մէջ հրապարակին վրայ նմանը չտեսնուած վարպետ ձեւով մը միշտ ներկայ է և պաշտօն ունի հակել թէ պատրաստ և թէ յանձնարարուած հանդերձներուց լաւ և անթերի պատրաստութեան։ Կը խնդրուի ազնիւ յաճախորդներէն չմոռնալ Հաճի Շահինն և յիշել թէ միայն այս վաճառատունն է որ ինքնագործութեամբ հիմնուած է, Ալլահ պէրէքէթ վէրսին»ի գործնական գաղափարով։

Նոյեմբեր 1էն մինչեւ մայիս 1 վաճառատունն կիրակի օրերն բաց է։ Մէկ թիւ 2 դրուշ, սակարկութիւն չկայ։

ԼԱ ԿԱՐՏԻԷՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

26 ԱՎԳՈՒՏԻ ՏՂ ԼՕՐԷՐԱ ԲԱՐԻՋ

Շատ նպաստաւոր պայմաններով և գիներով կ'ապահովագրէ տուներ, խանութներ, մթերանոցներ, գործարաններ եւն. եւն., ինչպէս նաև առանց մէջ գտնուած ապրանքները և կարասիները՝ թէ՛ կ. Պոլսոյ և թէ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ.

Արագ եւ կանոնաւոր վճարումներ

ԱՐԻՒԼԻԻ ՀԱՄԱՐ ՏՆՕՐԷՆ

ԷՐՆԷՍՏ ԿԼԱՎԱՆԻ

ԳԱԼԱԹԻԱ, ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ, 67

Գոհացուցիչ քօմիսիօններ կը տրուին ծանօթ միջնորդներու։ Տնօրէնը գործակալներ կուզէ այն քաղաքներուն մէջ ուր ներկայացուցիչ չունի։ Լաւ յանձնարարագրեր կը պահանջուին։ 52—40

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

1881 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 8/20Ի ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԻՐԱՏԻՒՈՎ ԹՈՂՈՒԱԾ ՀԱՄՈԶԹՆԵՐ

22ՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ— 1903 ՄԱՅԻՍ

ՏՈՒՐՔԵՐ	1903 մայիսի հաշուիները ՕՍՄ. ԱՍԿԻ	1902 մայիսի հաշուիները ՕՍՄ. ԱՍԿԻ	Հասոյթներու գումար մինչեւ 1903 մայիս 31 ՕՍՄ. ԱՍԿԻ	Հասոյթներու գումար մինչեւ 1902 մայիս 31 ՕՍՄ. ԱՍԿԻ
ՅԱՐԿԱԳՈՒՄԱՐ 9 % Մխախոտ (յետնեալ հասոյթներ)				
Աղ	10345 24	960 2 94	278731 8	963 75 71
Իրաքսաթուղթ				
Ոդելից ըմպելիք				
Զուկ				
Մեհաքա				
Մխախոտ —Բէյմի տուրքը			187 00 —	187500 —
Պուկարիոյ Հարկին փոխարէն Ծխախոտի տասանորդէն մինչեւ 100000 ոսկի արդիւնք կիպրոսի հասոյթներուն յատկացած Ծխախոտի տասանորդէն կամ մաքսատան հեւալներէն 130000 ոսկի	4529 91	5117 14	8837 02	31974 57
Թէմպէրլիի տուրքին փոխարէն մաքսատան վրայ քաշուած փոխանակագիրներ				
Ազատեան Բաժնելիի Հարկը	1 668 86	—	25337 72	
Ներքին, Սեւ-Լերան, Պուլկարիոյ եւ Յունաստանի բաժին ընկած պարտքը	—	—		—
Ընդհանուր գումար	16119 01	1 7369 78	56996 72	45270 28

	ՕՍՄ. ԱՍԿԻ	ՕՍՄ. ԱՍԿԻ
1890 ապրիլ 18/30ի պայմանագրութեան համաձայն 4% փոխառութեան պարտքի ուղիին համար վճարուած։	—	—
փոխոխելու պարտքի և Րումելիի երկաթուղւոյ պարտքագրերուն համար կատարելագործուելոյ և էքրեպոլի մէջ պահեստի դրամ։	8582 40	8807
Սեւ-ծովու Անդրկովկասի և երկաթուղւոյ պարտքագրեր գնելու սահմանուած դրամ։	8 55 19	19 9 4 13
Կեդր. վարչութեան ծախքերը	4762 8	3510 13
Օսմանեան պանքայի և կեդր. վարչութեան տնտեսին մէջ պահեստի գրաւած դրամ։	3 000 72	22 5051
	56906 72	8 700 8

Կ. Պոլիս, 23/6 Յուլիս 1903

Ի Դիմաց Վարչական Խորհրդոյ
Ն-Խոջա — Ընդ-Քարտուղար
Օ. ՀԱՄԱՅԻ — Զ. ԹԷՈԹԱ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԿԱՌԱՒԱՐՈՒԹԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆՑ ՅՈՒՅՑԱԿԸ 1903 ԱՊՐԻԼ 22ԷՆ(Ց Ս)ՍԿՍԱԼ

ԿԱՅԱՐԱՆ

ՀԱՑՏԱՐ ԲԱՇՏ—ԲԷՆՏԻՒԻ ԳԻՒ

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ժմ.	4	34	6	8	10	12	14	16	26	28	0	22	24
	Ձմբ.	Ա Ձ.	Ձմբ.	Ձմբ.	Ձմբ.	Ձմբ.	Ձմբ.	Ձմբ.	Ա.Ձ. Ձ մբ.		Ձմբ.	Ձմբ.	Ձմբ.
ԿԱՅԱՐԱՆ	Ա.ա.	Ա.ա.	Ա.ա.	ա.ա.	Ա.ա	ա.ա.	ա.ա.	ա.ա.					
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ժմ.	10 35	10 55	12 53	3 50	3 [illegible]	4 13	5 5	6 15	7 45	9 35	10 5	10 45	11 5
Հայոտար Փաշա	11	11 20	1 8	2 55	3 50	4 38	5 30	7	8 1	9 55	10 30	11	
Գրզրլ Թօբրաք	11	11 45	1 28	3 5	4	4 48	5 40	7 10	8 20	10	10 40	11 [illegible]	[illegible]
Ֆէնէր Քէօյէսի	11 6		1 [illegible]	3 11	4 6	4 [illegible]	5 46	7 16	8 26	10 7	10 46	11 26	[illegible]
Կէօզ Թէբէ	11 20		1 37	3 14	4 9	4 57	5 4	7 10	8 4	10 10	10 50	11 [illegible]	[illegible]
Էրէն Գեղ	11 [illegible]		1 41	3 18	4 13	5 1	5 53	7 13	8 45	10 14	0 54	11 3	12 [illegible]
	11 30	2 5	1 45	3 21	4 16	5 4	5 58	7 18	8 50	10 19	0 59	11 38	12 38
Գօմբաճէգ	11 [illegible]	2 14	1 [illegible]		4 25		6 4	7 24	9	10	6 11	5 11	[illegible]
Մալթէբէ	11 [illegible]	12 26	2		4 [illegible]		6 1	7 43	9 14	[illegible]	34 11	11 [illegible]	58
Գօրթու	12	11 49	2 11		4 43		6 23	7 51	9 30	10 44	11 [illegible]	[illegible]	[illegible]
Բէյօղլու ժմ.	12	8 12	0 2	18	4 50		6 30	8	9 40	10 51	11 [illegible]	19	[illegible]

ԴԱՐՁ

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ժմ.	1*	3**	5	7	9	3'	11	13	15	17	19	21	2	24
	Ձմբ.	Ձմբ	Ձմբ	Ձմբ	Ձմբ	ա.ա. Ձ մբ	Ձմբ	Ձմբ	Ձմբ,	Ձմբ-	Ձմբ.	Ձմբ.	Ձմբ.	Ձմբ.
ԿԱՅԱՐԱՆ	Ա.ա.	ա.ա.	ա.ա.	ա.ա.	ա.ա.	ա.ա.	ա.ա.	ա.ա.	ա.ա.	ա.ա.	ա.ա.	Ա.ա.	Ա.ա.	Ա.ա.
ԲԷՆՏԻՒ ժմ	10 11	10 35	1 32	1 59	1 45	1 58	—	3 7		5 52	7 9	8 54	[illegible]	[illegible]
Գարթալ	10 19	10 43	1 40	2 6	1 52	2 5		4 5		6 [illegible]	7 17	9 [illegible]	[illegible]	[illegible]
Մալթէբէ	10 [illegible]	10 [illegible]	1 [illegible]	2 [illegible]	1 59	2 5		4 5		6 [illegible]	7 [illegible]	9 [illegible]	[illegible]	[illegible]
Գօմբաճէգ	10 37	11	3 11	59	12 [illegible]	2 7	2 34			4 4		6 50	7 50	9 57
Էրէն Գեղ	0 [illegible]	11 [illegible]	10 1	6	1 [illegible]	2 [illegible]	2 48	3 4		4 34	5 42	6 7	7 57	9 [illegible]
Կէօզ Թէբէ	0 8	11 [illegible]	12 [illegible]	1 1	1 17	[illegible]		3 [illegible]		4 [illegible]	5 [illegible]	6 [illegible]	8 [illegible]	[illegible]
Ֆէնէր Գեօ	10 52	11 19	2 11	1 17	[illegible]			3 [illegible]		4 [illegible]	5 [illegible]	6 [illegible]	8 [illegible]	[illegible]
Գզրլր Թօբ.	10 55	11 [illegible]	12 7	1 20	2 [illegible]			3 45		4 [illegible]	5 [illegible]	6 [illegible]	8 [illegible]	[illegible]
Հ-Փաշա ժմ.	11	11 [illegible]	12 [illegible]	2 1	[illegible]	3 [illegible]	3 [illegible]	[illegible]		4 47	[illegible]	6 4	8 [illegible]	[illegible]
Ֆէնէր Պահչէ	11 08	11 [illegible]	[illegible]	1 38	2 [illegible]	3 15	4 —			4 [illegible]	5 [illegible]	6 [illegible]	8 [illegible]	[illegible]
Կէօզ Թէբէ	11 33	12	1 [illegible]	1 58	3 [illegible]	3 [illegible]	4 [illegible]			5 0	6 7	[illegible]	46 10	29 [illegible]

(*) Այս կառախումբը պիտի երթեւեկէ յունիս 1էն մինչեւ յուլիս 31։

(**) Այս կառախումբը պիտի երթեւեկէ ապրիլ 22էն մինչեւ մայիս 31, եւ ապա Օգոստ. 1էն սկսեալ։

36 թիւ կառախումբը Ֆէնէր քէօյէսիի մէջ պիտի զուգադիպի Ֆէնէր Պահչէ գացող թիւ 524 կառախումբին հետ։

19 թիւ կառախումբը Ֆէնէր Քէօյէսիի մէջ պիտի զուգադիպի Ֆէնէր Պահչէ ճանող 523 թիւ կառախումբին հետ։

ՀԱՑՏԱՐ ՓԱՇԱ—ՖԷՆԷՐ ՊԱՀՉԷԻ ԳԻՒ

Շիտակ գացող 522 և 525 կառախումբերէն զատ մնացեալները պիտի փոխուին ֆէնէր քէօյ.

ԿԱՅԱՐԱՆ Կէր-կէ Ե-րէ-բ օրերը	522 Իրկ.	524 Իրկ.
Կամուրջէն ժմ.	6 10	7 45
Հայոտար Փաշա	6 45	8 27
Գրզրլ Թօբրաք	6 51	8 36
Ֆէնէր քէօյէսի	6 55	8 42
Ֆէնէր Պահչէսի ժմ.	7 2	8 49

ԿԱՅԱՐԱՆ Կէր-կէ Ե-րէ-բ օրերը	523 Իրկ.	525 Իրկ.
Ֆէնէր Պահչէսի ժմ.	7 55	10 50
Ֆէնէր Քէօյէսի	8 5	10 58
Գրզրլ Թօբրաք	8 08	11 3
Հայոտար Փաշա	8 21	11 20
Կամուրջ ժմ.	8 46	11 45

Յ—ԱՆՈՒՇ.—Կ ամուրջէն ղրկուելիք կամ կամուրջ ղրկուելիք բեռները ուղղակի Ա.ՅԱՇԱՏՈՒԹԻՒՆ տեղի պիտի ունենալ հետեւեալ կառախումբերուն համար.— Ժ թ. 1 կամ 3, 7, 31, 17, 19, 21, 33։— Բ. կամուրջէն՝ Ժ թ. 34, 6, 8, 14, 36 18, 21, 22։

ԵՐԹ. ՀԱՑՏԱՐ—ԲԱՇՏ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԳԻՒԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ	34 Ազ.Ձ մբ.	36 Ազ.Ձ մբ.
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ	10 55	7 45
Հայոտար Քօշք ժմ.	11 20	8 10
Գրզրլ Թօբրաք ժմ.	11 45	8 27
Գօմբաճէգ		8 36
Ֆէնէր քէօյէսի		8 40
Կէօզ Թէբէ		8 45
Էրէն Գեղ ժմ.	12 5	8 50
Գօրթալ	12 14	9 —
Մալթէբէ	12 26	9 14
Գօրթու	12 40	09 30
Բէյօղլու ժմ.	12 50	9 40
Ֆէնէր Գօյէսի	1	9 50
Ֆէնէր Պահչէ	1 22	10 15
Կէյզդէ	1 43	10 40
Ֆէնէր Քէօյէսի	2 8	11 2
Քօզլուճէզ	2 19	11 13
Հէրեկէ	2 40	11 24
Գօզլուճա	3 1	11 54
Թիւրքհան Զինքիլէ	3 15	12 7
Ֆէրիմէճ	3 27	12 21
Ի.ԶՄԻՏ ժմ.	3 42	12 35
Գեօվէ Ֆէրգեօ	4 7	
Ճամլըճա	4 41	
Ճամլըճա	5 14	
Կէվզէ	5 41	
Կէվզէ	6 28	
Ազ Հէօյ	6 54	
Մէճիտիէ	7 29	
Լէվէնթ	7 59	
Վէզնէ խան	8 37	
Գալաթա ժմ.	09 10	
Գարաքեօ	09 35	
Գալաթա	10 45	
Գալաթա	11 29	
Քան Քոնթա	12 24	
Ջանգըր Հէօյ	12 54	
ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ ժմ. Իրկ. Կամ. Թիւ 122	1 35	
ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ ժմ.	12	
Սը Ռուհըզը	12 44	
Ալէքսէկ	1 24	
Գալաթա Պէյը	2 4	
Ռուսլուքա	3 9	
Գալաթա	3 58	
Սալ Իլիճ	4 35	
Գալաթա Գեօրթիւ	5 9	
Հալըճ-քէօյ	6 3	
Ա.ՆԿԻՐԻՅԻ ժմ.	7 21	
Ն.ԿԻՐԻՅԻ	8 15	
	9	

ԿԱՅԱՐԱՆ	12 Ազ. Ձ մբ.	31 Ազ. Ձ մբ.
ԷՆԿԻՐԻՃԼԻ ժմ.	1 —	
Ալեքսէկ	1 47	
Մալթէբէ	2 49	
Հալըճ-քէօյ	4 16	
Գալաթա Գեօրթիւ	5 —	
Սալիճը	5 27	
Գալաթա	6 4	
Սուրբ Կիրակոս	7 01	
Գալաթա Պէյը	7 58	
Ալեքսէկ	8 16	
Ազ Հուհըզը	9 18	
Ի.ԶՄԻՏ ժմ. Իրկ. Կամ. Թիւ 33	10	
ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ ժմ.	9 45	
Ջանգըր Հէօյ	10 24	
Յեն Իոնիա	10 47	
Գալաթա	11 34	
Գալաթա	12 10	
Գալաթա	1	
ՏԻՒՆԷՃԻՑ ժմ.	1 10	
Վէզնէ խան	1 51	
Լէվէնթ	2 29	
Մէճիտիէ	3 3	
Ազ Հէօյ	3 32	
Կէվզէ	3 58	
Ճամլըճա	4 54	
Ճամլըճա	5 12	
Գեօվէ Ֆէրգեօ	5 43	
Ի.ԶՄԻՏ ժմ.	6 18	Ա.ա.
Ֆէրիմէճ	6 48	11 —
Թիւրքհան Զինքիլէ	6 59	11 15
Ֆէրիմէճ	7 10	11 29
Քօզլուճա	7 25	11 41
Հէրեկէ	7 52	12 8
Քօզլուճա	8 4	12 19
Ֆէնէր Գեօ	8 15	12 33
Կէ Ղզլճ	8 48	1 7
Քօզլուճա	09 8	1 23
Ֆէնէր Գեօ	9 30	1 43
Ֆէնէր Պահչէ	09 44	1 58
Գօմբաճ	9 57	2 10
Մալթէբէ	10 14	2 25
Գօրթալ	10 27	2 38
Էրէնգեօ	10 39	2 48
Կէօզ Թէբէ	— — 10 49	
Ֆէնէր Գեօյէսի	— — 10 58	3 3
Ֆէնէր Քէօյէսի	11 20	3 15
Գրզրլ Թօբրաք	11 45	3 40
ՀԱՑՏԱՐ ԲԱՇՏ ժմ.	11 49	3 [illegible]
Ա.ՆԿԻՐԻՅԻ		
Ե.ՄԻՏ.		Ա.ա.

ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ ԳՕՆԵԱՑԻ ԳԻՒ | ԱԼԱՈՒՆՏ—ՔԷՕՔԱՇԻՍԻՑ ԳԻՒ

ԵՐԹ	222 Ազ. Ձմբ.	ԴԱՐՁ	221 Ազ. Ձմբ
ԿԱՅԱՐԱՆ	Ա.ա.	ԿԱՅԱՐԱՆ	Ա.ա.
ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ժմ.	10 25	ՓՈՆԵԱ ժմ.	10 36
Քէօչէկ Գըզըլ	11 7	Ռուհըզ Գ-ղը	11 12
Սպոն. Ռուհըզ	12 5	Մէ ՝՝՝՝	12 17
Ալաունտ	12 59	Սէրայ Խան	12 57
Չէրքէշլըքէր	1 41	Գալաթա Խանը	1 39
Տէկկէ	2 41	Ըլդըզ	2 33
Իշհանլըք	3 19	Չամլըճա	3 5
Չամլճա	3 34	Ազ. Հէօյ	3 43
Ղազլըկ Չամլճա	3 44	Ազ Հէօյ	4 23
Ֆէրիմ Գալաթա	4 31	Ի.ԶՄԻՏ ժմ.	4 45
Գեօվէ Զաղ	5 11	Իշհանլը	5 10
Զաղ	6 6	Զաղ	6 3
Իշհանլը	6 51	Գէչ Զաղ	6 50
Ե՝՝՝՝	7 15	Ալթըն Գալաթա	7 43
Ազէշկէր	7 46	Ղազլըկ Չամլ.	8 14
Ազոթ գեղ	8 18	Չամլճա	8 23
Զաղլը	09	Իշհանլըկ	8 50
Ըլդըզ	9 33	Տէկկէ	9 35
Գալաթա Խանը	10 25	Չէրքէշլըքէր	10 23
Սէրայ Խան	11 20	Ալաունտ	11 7
Մէ ՝՝՝՝	11 52	Սպոն. Ռուհըզ	12 3
Ռուհըզ Գ-ղը	12 57	Քէօչէկ Գըզըլ	12 45
ՓՈՆԵԱ ժմ.	1 30	ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ժմ.	1 25
	Իրկ.		Իրկ.

ԵՐԹ	Ազ. Ձ.	Ազ. Ձ.
Ալաունտ ժմ.	1 5	11 15
Քէօթահիա ժմ.	1 25	11 35

ԴԱՐՁ 321		323
	ա.ա.	Իրկ.
Քէօթահիա ժմ.	12 10	10 15
Ալաունտ ժմ.	12 30	10 35

ՀԱՄԻՏԻԷ-ԱՏԱՔԱԶԱՐԻ ԳԻՒ

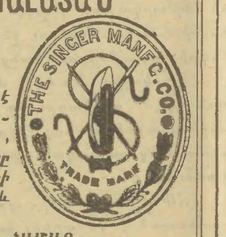
ԵՐԹ	Ա. Ձ.
Ատաբազար ժմ.	4 17
Համիտիէ ժմ.	4 35

ԴԱՐՁ 426	
	Ա. Ձ.
Համիտիէ ժմ.	5 56
Ատաբազար ժմ.	6 14

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՀԱՍՏԱՆ

THE SINGER Manufacturing Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները՝ զուտ անգլ. պողպատէ չինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմերուն տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և չքադրամ առացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝

ԲԵՐԱ(Շիտակ ձամբայ, Պօն-Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343կրկին։
(Շիտակ ձամբայ, Գալաթա Սէրայի դիմաց։
ՂԱԼԱԹԻԱ(Սինկէր խան Թիւնէլին եռեւ։
(Թրամուէյի կայարանին դիմաց։
ՊՈԼԻՍ(Սուլթան Համամ թիւ 2։
(Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի կայարանին դէմ թիւ 13։
ՍԿՍԻՒՍԱՐ(Զարդը Պօյու թիւ 140։

Ընկերութեան ընդհանուր կեդրոնատեղին է Բերա, Մեծ-Փողոց թիւ 34։ կրկին՝ Սարգիս պէյ Տիւզճանի տունը։

Կեղծերէն զգուշանալու համար վերի նշանն ուշադրութիւն ընել։

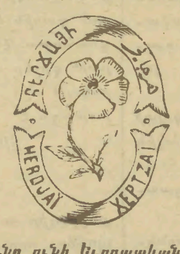
ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԷՐՃԱՑԻ

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ՅԱՃԱԽՈՐԴԱՑ ԴԻՒՐՕՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԴԻՒ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՈՂԱՐԵԼԷՆՆԵՐ

ՈՒՆԵՆԱԼ ԳԻՄԱԾՑԷՔ

Պոլիս, Ոսկերչաց Շուկայ ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 13

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի եւրոպական ճաշակով պատրաստած գոնարեղէններ, ամէնքն ալ առանձնակարգ ըլլալու պայմանով։

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատան գիները անմրցելի են։

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի արծաթեղէն ապրանքներ։

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի ժամացոյցներ, ոսկի և արծաթ չղթաներ և արծաթեայ գաւազաններ։

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Յարիւրին 20 կանխիկ, մնացեալին համար չարաթական յարիւրին 5 վճարում։

ԿԱՆԽԻԿ ԴՆՈՂԻՆ ՀԱՄԱՐ 100ԻՆ 5 ՁԵՂՋ

Գործածուած գոնարեղէնները եթէ վնասուած չեն 100ին 10 զեղչով առ կ'առնուին։ Իսկ ապառիկ գնողներուն համար 15 100ին զեղչով առ կառնուին։

ՈՒԷՍԴՐՈՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1851Ին

ՀԱՒԱՏԱԳՐԱԾ ՓԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒ ԳՈՒՄԱՐԸ Ստգլ. ոսկի 6,000,000
ՊԱՏՍԱՍՏ ԴՐԱՄ և տարեկան հասոյթ » » 1,250,000
ՎՃԱՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ » » 410,000

Հրդեհներու ծանօթ ֆուռնօ և էլեմ. ընկերութիւնց վճարել է 100,000Ի աւելի

ՈՒԷՍԴՐՈՆ Ընկ.ը հրդեհի դէմ ամէն կարգի գործեր կ'ապահովագրէ, վնասները տեղւոյն վրայ և ամէն տեղ կը հատուցանէ։

Տնօրէն Թուրքիոյ գործակալութեան, ԴԱՒՈՒՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս, Սուլթան Համամ Բաւած Գաթըրճը օղլու

Գաւառաց մէջ գործունեայ եւ պատասխանատու գործակալներ կը փնտռուին

ՄԱՆՕԹ.— Տեղւոյս էն ծանօթ Ծխանս. եւ Գերմ. ընկերութեանց պատասխանատու գոյքը՝ իրենց հասոյթին հետ բաղդատմամբ 100%էն աւելի չէ, մինչդեռ «ՈՒԷՍԴՐՈՆ»ինը 125% է, ինչ որ գերազանց երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ իր ապրակցած վրայ։